

ALGOS IR KAINOS

PRIEŠ KONTROLĖS JOMS ĮVEDIMĄ?

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Jei neįvyks kokios staigmenos, artimiausiu laiku bus daugiausia kalbama apie algas ir kainas. Pagal klasišką ekonomijos teoriją, pergyvenant ūkinę depresiją kainos turėtų kristi ar bent nekilti, šiuo metu tačiau pergyvename kuro joją -- algos ir kainos kyla. Pramonė aiškina, kad ji negalinti numušti kainų ar jas laikyti vietoje dėl to, kad darbininkų atlyginimas vis didėja, o darbininkų unijos teigia, kad jei vidutinis darbininko uždarbis 1961 metais buvo apie 95 dolerius, tai šiandien jis uždirba apie 135 dolerius. Tai ant 'popierio' -- praktiškai, turint galvoje kainų pakilimą ir lyginant jas su 1957-59 metų kainomis, jo realus atlyginimas bus pakilęs vos pora dolerių. Turint galvoje darbo našumą padidėjimo vidurkį net galima sakyti, kad kai kuriais atvejais darbininkai šiandien iš savo uždarbio mažiau gali išsiimti negu anais 1957-1959 metais. Žinia, yra išimčių ir gana daug. Kai kurių profesijų darbininkai yra sau išsiderėję nepaprastai gerą atlyginimą, nepaisant to, kad kai kuriais atvejais kaip pavyzdžiui statybos srityje, apie 30% darbininkų yra be darbo.

Šiuo atveju susiduriama su prieštaravimu klasiškam ekonomijos dėsniui apie pasiūlą ir pareikalavimą. Tas prieštaravimas yra įmanomas dėl darbininkų unijos monopolinės galios. Juk laisvo ūkio šalininkai teisingai teigia, kad geriausia algų ir kainų kontrolė yra konkurencija. Dėl unijų galios ta konkurencija kartais neįmanoma. Užsienyje, jei nėra muitų užtvarkos, galima nusipirkti pigiau tekstilės, avalinės, auto-

mobilių ir net naftos ir ta galimybė verčia skaitytis ir imonininkus ir darbininkus. Sunkiau su statyba, ji atliekama su vietoje esančiomis jėgomis, kurios nustato sau atlyginimą.

Turint galvoje tą konkretų pavyzdį, iš darbų pusės teigiama, kad sumažinimas bedarbės priklauso nuo darbininkų unijų monopolio panaikinimo. Monopolio, kuris leidžia padiktuoti kainas nesuderinamas su rinkos sąlygomis. Bet tai lengviau pasakyti, negu padaryti turint galvoje

Unijų vadai sutinka su kainų ir algų kontrole, tačiau su sąlyga, kad toji kontrolė būtų pritaikyta ir pelnui, kas vestų prie viso ūkio kontrolės, kuri iš savo pusės pareikalautų centrinių planavimo ir vestų prie socializmo. Gyvenimas tačiau laisvo ūkio sistemos kraštuose yra lengvesnis ir geresnis negu socialistiniuose. Visos kainų ir algų kontrolės kapitalistiniuose kraštuose ilgainiui pasirodė neturintys prasmės. Todėl daugelis ekonomistų dabar siūlo tų kontrolių įvedimą tik trumpam 6-9 mėnesių laikotarpiui.

Prezidentas iki šiol bu-

vo laisvo ūkio šalininkas. Tačiau dabar atrodo jis kiek nukrypo nuo savo pirminio nusistatymo. Atėinančių metų biudžetas numato deficitą, skirtą ūkiniam atkutinimui. Bet deficitinis biudžetas yra pirmoji infliacijos priežastis, o jei ji yra, negalima tikėtis kainų sumažėjimo ir tuo pačiu atlyginimo išlaikymo tame pačiame lygyje. 1970 metais infliacijos dydis buvo 5,5% per metus, 1969 -- 6%. Tas sumažėjimas galėtų vesti prie minties, kad tolimesnis ūkinis atoslūgis anksčiau ar vėliau galėtų priversti prie pakenčiamos 3-4 nuošimčių infliacijos, kuria praktiškai "serga" viso laisvojo pasaulio ūkis.

Politiniai apskaičiavimai, laukiant 1972 metų rinkimų, prezidentui tačiau neleidžia pasikliauti senąja ekonomistų mokykla. Jis turėtų nors padaryti, kad atkutinėtų ūkį ir sumažintų bedarbių nuošimtį bent iki 4% ir iš kitos pusės dar kiek daugiau apvaldyti infliaciją. Kartu jis turi viešokiomis ar kitokiomis priemonėmis įkalbėti imonininkus ir darbininkus kelti kainas ir atlyginimą tik "padoriose" ribose. Uždaviniai, kurie ir Saliamonui būtų labai sunkūs.

KOMBODŽIA - LAISVĖS GYNĖJA

STEPAS VYKINTAS

Šis kraštas "Lietuvių Enciklopedijoje" yra vadinamas Kambodija. Tačiau toks pavadinimas mano ausis rėžia, man maloniau skamba Kambodžia, kaip Vokija ar valdžia. Todėl aš jį taip ir vadinsiu.

Kambodžia yra buvusios prancūzų Indokinijos dalis, esanti Mekon-

go upės baseine. Ji apima 181.035 kv. kilometrų. Šiuo metu jos gyventojų skaičius siekia 6.701.000. "LE" nurodo tik 4,1 mil. gyv. (1950 m.) Kvadratiniam kilometre gyvena 37 gyventojai. Gyventojų daugumą sudaro kambodžiečiai, vadinami kmerai. Kalba taip pat vartojama daugiausia kmerų, o tik prekyboje ir diplomatijoje -- prancūzų.

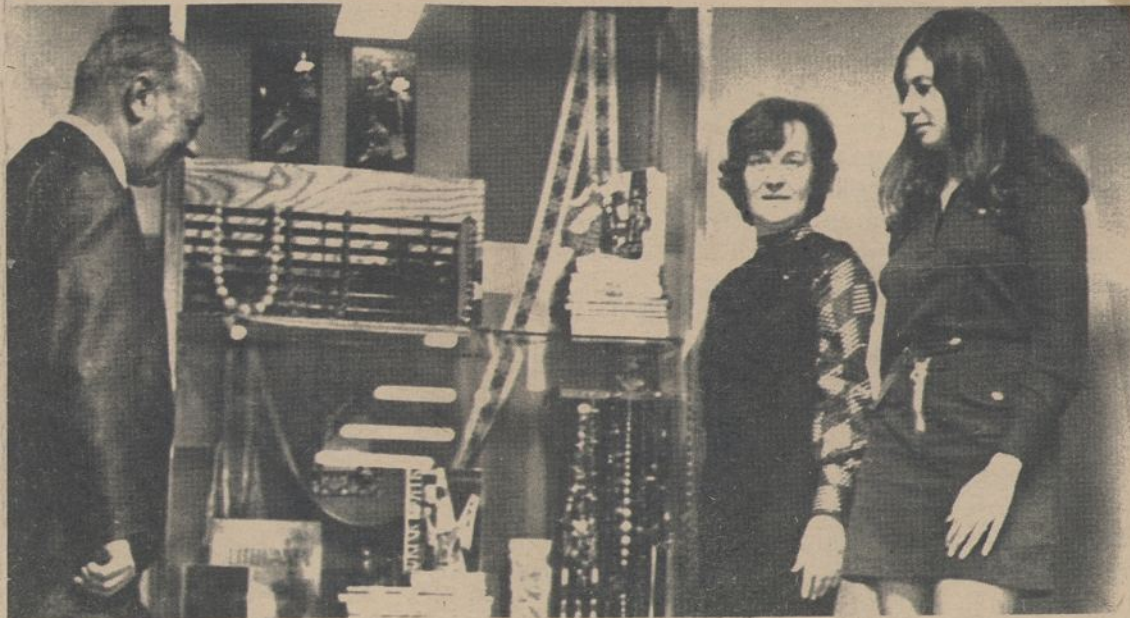
Kmerų karalystė įkūrė V amž. Indijos indusai, kurie įvedė sanskrito kalbą ir brahmizmą. XIII amž. išgailėjo budizmas. XV - XVI amž. Kambodžią pavergė Siamas ir Anamas. 1863 m. Prancūzija įvedė protektoratą. 1946 m. ji suteikė Kambodžiai plačią autonomiją, o 1947 m. gegužės 5 d. buvo priimta konstitucija. 1948 m. gruodžio 16 d. Kambodžia tapo nepriklausoma, o 1955 m. gruodžio 14 d. buvo priimta į UNO, kaip suvereni valstybė.

Nors Kambodžia yra konstitucinė monarchija, kur veikia vienas rūmų parlamentas, karalystės taryba ir tautinis kongresas, tačiau šiuo metu ją valdo karinė vyriausybė, kuriai vadovauja generolas Lon Nol. Kartu su juo viršūnėje

figuruoja valstybės šešas Cheng (sk. Čeng) Heng ir ministerio pirm. pav. princas Si-rikmatak. Ši valdžia susidarė 1970 m. kovo mėn. nuvertus Kambodžios prokomunistinį princą Sihanouk, kuris dabar tapo nauja komunistinei Kinijai. Jis sudarė Pekinge egzilinę Kambodžios vyriausybę, kurios ministras pirmininkas yra Penn Nouth. Šioji raudojoji valdžia su Š. Vietnamo ir bolševikinės Kinijos pagalba kovoja su Lon Nol dėl prarastų pozicijų atgavimo.

Lon Nol, dabartinis Kambodžios faktinis valdytojas, yra gerai pasirusęs ir patyręs karys, generolas. Jis yra baigęs karo akademiją, 1952 m. likvidavęs kairiųjų maištininkų sąjūdį, kurį laiką politiškai veikęs su princu Sihanouk, tačiau pamatęs pastarojo nesavarankumą, pokrypi į komunizmą, jį nušalino ir pats ėmėsi ginti Kambodžios laisvę ir nepriklausomybę. Jis yra žinomas kaip konservatyvių pažiūrų politikas ir ištikinės antikomunistas.

Greit bus vieneri metai, kai Lon Nol veda atkaklų karą su Š. Vietnamo komunistais ir Sihanouk simpatikais, kuriuos (Nukelta į 2 psl.)

Lietuvių liaudies meno parodėlė New Yorko viešojoje bibliotekoje 20 53-rd Street prie pat 5-th Ave. Parodėlė tęsis iki vasario 20 dienos. Viduryje stovi tos bibliotekos svetimų kalbų skyriaus vedėja G. Žilionienė su ruošusi parodėlę aiškina lankytojams eksponatų prasmę. V. Maželio nuotrauka

LIETUVA - GINTARO KRAŠTAS

Kiekvienas lietuvis gali būti savo tautos ambasadorius tam tikra prasme. Ir paskutiniu laiku tokių reiškinį patebime gana daug, kai privačios iniciatyvos dėka atliekami įvairūs lietuvių tautą ir jos pavergėją garsinantieji darbai. Ši kartą sustokime prie mūsų tautinių darbų parodėlių, apie ką dažnai skaitome spaudoje, jog kuriame nors universitete buvo sukurta lietuvių liaudies meno paroda ar tautinių šokių pasirodymai to ar kito universiteto kelių lietuvių studentų pastangomis. Taip pat neretai daug iniciatyvos parodo JAV bibliotekose dirbantieji lietuviai.

Šiuo metu vyksta lie-

tuviškojo meno parodėlė didžiojo New Yorko miesto pačiame centre, 53 gatvė prie pat garsiosios 5-tos Ave., viešosios bibliotekos svetimų kalbų: prancūzų, vokiečių ir lietuvių skyrių vedėjos Galios Žilionienės pastangomis suorganizuota. Parodėlė tęsiasi penkias savaites, nuo sausio 15-tos iki vasario 20-tos dienos. Ją sutvarkė filipinietis bibliotekos specialus tarnautojas, labai skoningai išdėliojęs eksponatus Ronnie Alejandro, kuris, kaip nuotraukose matome, žinodamas apie Lietuvos pavergimą, savo nuožniūta Lietuvą vaizduojantį paveikslą padėjo už geležinės uždangos.

Ši paroda, kad ir nedidelį plotą užimanti sienos lentynose po stiklu, bet atrodo žavingai ir patraukia kiekvieno praeivio dėmesį. Vitrina turtinga gintaro išdirbiniais, kurių didžiausią dalį paskolino dr. M. Žukauskienė. Taip pat pūkūs takeliai ir juostos, lietuviškos knygos, medžio drožiniai ir kita. Kiti eksponatai gauti iš p. Čechetienės, dr. M. Kregždienės ir G. Žilionienės.

Praeitą kartą toje pat bibliotekoje buvo parodėlė skirta Jungtinių Tautų 25 metų sukakties ru-

dens sesijos atidarymui atžymėti. Tada buvo išstatytos įvairių tautybių lėlės papuoštos tautiniais drabužiais. Jų tarpe viduryje stovėjo lietuvių vaikų ir didžiulių gintarų eilutė. Tą parodą aplankė apie 10 tūkstančių žmonių, nes ji ilgiau nei paprastai tęsėsi. Bibliotekos direktorius Earle M. Gladden yra lietuviams palankus ir netrukdo G. Žilionienei turtinti mūsų knygų skyrių.

Mūsų lietuviška parodėlė susidomėjo bibliotekos informacinis skyrius ir paprašė G. Žilionienės nuotraukų bei informacinių žinių amerikiečių spaudai, kurias ji suteikė pavadinus Lietuvą -- gintaro kraštą.

Ta proga paminėtina, kad G. Žilionienė yra viena iš tų, kuri visą savo poilsio laiką aukoja lietuvių tautos reikalams. Ji yra jau eilę metų Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkė praeitų metų rudenį sėkmingai atstovavusi lietuves ir aplamai pabaltietes moteris GFWC tarptautinėje milijoninė organizacijoje. Vėliau, lapkričio 12-31 dienomis atstovavo Pabaltijo Moterų Tarybą "State Dept. Foreign Policy Conference for Non Governmental Organizations, Washington, D.C."

Dirvos bendradarbis Juozas Šiušis, 42 metus išgyvenęs Argentinoje, rašo, kad pirmieji metai ten buvę labai sunkūs, bet kantrybė ir pasiryžimas viską nugalėjo.

Detalė iš parodėlės.

V. Maželio nuotrauka

Europos lietuviai

LIUDAS VISMANTAS

LIETUVIŲ KLUBAS

Jau kelinti metai Stuttgarte veikia Lietuvių Klubas. Jis jungia lietuvių bendrai lietuviškai veiklai. Jis nėra partinis, bet jungia įvairių partijų ir nepartinius tautiečius. Jame dalyvauja ir krikščionys demokratai, ir socialdemokratai, ir tautininkai, ir frontininkai -- visokių politinių įsitikinimų lietuviai, išskiriant komunistus. Klubui vadovauja tėvūnas dr. P. Karvelis, buvęs VLIKo užsienio tarnybos vedėjas. Be kitų, klubui priklauso šie žinomi asmenys: Z. Glemžienė, J. Glemža, inž. dr. M. Baublys, J. Norkaitis, senj., dr. J. Norkaitis, junj. J. Kairys, dr. V. Raišys etc.

Susirenka klubo nariai pagal reikalą, tėvūnui pakviečiant. Svarsto įvairius aktualius politinius ir bendruomeninius klausimus. Pvz., praėjusių metų pabaigoje buvo nagrinėjama tema "Vokietijos ir Sov. Rusijos sutarties pasirašymas ir Lietuvos dabartinė politinė būklė". Šį klausimą išsamiai išnagrinėjo dr. P. Karvelis. Jis pažymėjo, kad, anot vokiečių užsienio ministerio W. Scheel tvirtinimo, parlamente, vokiečių vyriausybės pažiūra į Lietuvos okupaciją nėra pasikeitusi.

Š.m. sausio 9 d. buvo klubo narių svarstomi bendruomeniniai klausimai. Teis. J. Kairys referavo bendruomenės statuto keitimo reikalingumą. Jis pabrėžė, kad dabartinis statusas yra nedemokratiškas ir atstumiantis lietuvių nuo bendruomenės. Jo nuomone, į bendruomenę reikia priimti ne tik lietuvių, bet ir mišrias šeimas, ir kitataučius, visus, kurie prijauna lietuviams. Po ilgų diskusijų buvo nutarta, kad referentas netolimoj ateity paruoš galutinį statuto keitimo projektą.

Lietuvių Klubas savo darbais įrodo, kad jis yra naudingas Vokietijos lietuvių bendruomenėje politinis ir visuomeninis veiksnys. Jis ir bolševikų propagandistams gali uždaryti burną, kad lietuviai tikrai riejas ir politiškai nesugyvena. Atvirkščiai, L. Klubas užakcentuoja, kad visi lietuviai, kur yra bendri Lietuvos reikalai, yra vieningi ir nesuskaldomi.

• D. Britanijos Liet. Bendruomenės krašto valdyba Liet. Nepriklausomybės šventės minėjimą rengia vasario 13 d. Londone.

• Kun. Pranai Gavėnui išvykus į Braziliją, saleziečių centro vadovybę Frascati - Vytenuose perėmė kun. prof. J. Zeliauskas. Jis 6 metus vadovavo saleziečiams Don Socio Castelnuove.

• Buvęs Vasario 16 d. gimnazijos kapelionas kun. St. Šileika taip pat išvyko į Braziliją pastoraciniam darbui.

• Petras Gugas studijuoja civilinę inžineriją - statybą Birminghamo u-te. Jis yra mokėsis ir lietuvių mokykloje, gražiai kalba lietuviškai ir buvo tautinių šokių šokėjas.

• Londone veikia "Dainavos" moterų organizacija, kurios tikslas yra šelpti vargan patekusius tautiečius. Šios organizacijos pirm. G. Gasiūnienė kreipiasi į visus Anglijoje gyvenančius lietuvius ir kviečia juos talkon. Ji bet kitko rašo: "Tainėra vien lab darybės darbas, bet taip pat ir lietuvių kultūros tradicijų pratęsimas emigracijoje. Šiuo metu Dainavos valdyba turi daugiau 30 pavienių asmenų, kurie reikalingi vienokios ar kitokios pagalbos". Taip pat ji remia jaunimo organizacijas ir Vargo mokyklas. Būtų gerai, kad ir JAV lietuviai ateitų į pagalbą į vargą patekusiems broliams Anglijoje. Pirmininkės G. Gasiūnienės adr: 16 Roxborough Park, Harrow-on-the-Hill, Middlesex, England.

• "Saltinis" atskira brošiūra išleido prof. dr. Z. Ivinskio studiją "Prof. Pranas Dovydaitis, apaštalautojas ir mokslininkas". Prof. Pr. Dovydaitis buvo Nepriklausomybės akto signataras. Jis bolševikų buvo nukankintas Sibire. Taip pat Sibire badū mirė ir žinomas filosofijos profesorius Izidorius Tamošaitis.

• Vokiečių televizijoje vėl dainavo iškilusi lietuvių dainininkė Anelė-Lena Valaitytė, gyv. Memmingene. Ji dainavo "Hitparade", kur dainuoja įvairių tautų šlageristai. Televizijos klausytojams ji padarė gerą įspūdį. Dainininkė mokėsi Vasario 16 gimnazijoje ir pas muziką Motiejų Budriūną.

• Petras Adlys "Gimtajame Krašte" rašo apie mūsų šimtamečius. Jis pažymi, kad 1970 m. sausio 15 d. gyventojų surašymo duomenimis Lietuvoje gyveno 325 šimtamečiai. Taigi, šimto metų ribą peržengė 10 žmonių iš šimto tūkstančių. Dauguma šimto metų sulaukusių -- moterys, gyvena kaimuose. Seniausia Lietuvos gyventojas yra Marijona Globienė. Ji gimė 1849 m. balandžio mėn. Ji gyvena Nemakščių apyl., Raseinių apskr., Paprūdžių kaime. Antroji senutė yra Teofilė Matiu-

kienė, gyv. Utenos apskr., Leliūnų vls., Labėikių km. Ji turi 117 m. Seniausias vyras -- Vin-

Simokaičiai rusų persekiojimo aukos

ALGIRDAS GUSTAITIS

Į pradeda lietuvių jūrininko Simo Kudirkos tragedija. Rašo:

"Are Communists barbarians?"

When a Lithuanian sailor sought refuge in the USA, he was returned to the butchers. A captain told counter-admiral Ellis that the Soviets will kill him, to which the counter-admiral answered: "They are not barbarians". How can some body be a high ranking officer in the USA army without knowing that the Communists are savages? The real cruelties are hidden".

Šiame taikliame paste bėjime (pabraukim ai kun. Wurmbrand) nedvejotinai stebimasi amerikiečių, netgi aukštų kariškių, naivumu - neišmanymu apie komunizmą. Jie gal vis tebemano kad komunizmas esanti kokia nors skirtinga tvarkymosi sistema, su jų žmonėmis esą galima tartis ir susitarti.

Toliau duoda ryškų pavyzdį, kaip neseniai Kanados komunistai kankino ir nužudė Kanados vyriausybės narį:

"A group of Maoist Communists kidnapped Piere Laporte, member of the Canadian Government. The autopsy of the corpse showed blood around the mouth and ears. The hands, breast and the belly showed cuttings. Fingernails had been crushed with tongues. The same happened with a testicle and the penis. Teeth were torn out; others broken with a hammer. (Stern 49/1970)".

RELIGINIS PERSEKIOJIMAS RUSŲ OKUPUOTOJ LIETUVOJ

Simokaičių gynimo reikalu Los Angeles lietuvių komitetas parašė ir garsino sekančio turinio atsisaukimą:

"Religinis persekiojimas rusų okupuotoj Lietuvoje pradėtas nuo to laiko, kai į ten atsikraustė rusai-komunistai.

Bažnyčiose rusai įtaisė fabrikus, sandėlius. Daugelį bažnyčių priverčia uždaryti. Neleidžia laisvai studijuoti būsimiems dvasininkams.

Drįstantieji prieštarauti dvasininkai būna areštuojami vien todėl, kad jie išdrįsta parašyti pasiskundimą sovietų vyriausybei. Jie nuteisiami daugeliui metų sunkaus darbo kalėjimo.

Tokie ir panašūs religiniai persekiojimai vyk-

domi ne tik žydų, bet ir kitų religijų atžvilgiu.

Protestuojame prieš tautinę ir religinę spaudą Sovietų Rusijoje, vykdomą okupuotoj Lietuvoje. Tautinę ir religinę laisvę norėjęs pasirinkti Vytautas Simokaitis buvo nuteistas mirties bausme, jo nešėčia žmona Gražina kalėjimu.

Prašome visų religijų žmones melstis, kad nuteistiesiems būtų leista vykdyti įvalstybę, kur gali laisvai praktikuoti religinę praktiką. 1971 sausio 24 d. yra visų religijų maldos diena, skiriama lietuvių Simokaičių laisvei".

Lietuvių pastangoms ypač gražiai pritarė Romos katalikų Los Angeles arkivyskupas Timothy Manning, parašęs mums labai palankų pareiškimą. Po peticija, prašančia laisvės Simokaičiams, pasirašė ir Los Angeles žydų rabinas Magnin. Metodistų vyskupas Kennedy pasirašė po kita peticija. Visus tris dvasininkus apilankė ir iš jų parašus išgavo lietuvių kunigas Romas Kasponis, iš Los Angeles šv. Kazimiero parapijos.

KOMBODŽIA...

(Atkelta iš 1 psl.)

rių tikslas -- sulikviduoti Lon Nol ir grąžinti Sihanouk. Šiame kare Lon Nol yra susilaukęs nemaža paramos iš JAV dabartinės vyriausybės. Tačiau prez. R. Nixon yra smarkiai varžomas senato ir kongreso demokratų, kurie dar vis nesupranta, kad Lon Nol gina ne tik savo valstybės laisvę ir nepriklausomybę, bet kartu apsaugo ir Aziją, ir JAV nuo komunizmo pavojaus. Jei Kambodžioje, Vietame, Laos išgalės komunizmas, tai jis skverbsis ir toliau į Aziją ir sudarys didžiausią pavojų JAV.

Senatorių draudimas suteikti karinę paramą Kambodžiai, nesiųsti karinių patarėjų yra savotiška politinė savižudybė.

Paskutinių dienų įvykiai Kambodžioje yra gana reikšmingi ir aliarmuojantys. Komunistų netikėtas Kambodžios aviacijos užpuolimas ir jos arti šimtaprocentinis sunaikinimas yra didelis smūgis, kuris gali Kambodžią palaužti ne tik militariškai, bet ir morališkai. Sihanouk jau triumfuoja ir giriasi, kad du trečdaliai Kambodžios valdo jo draugai ir patikėtiniai. Būtų didelis laisvųjų demokratijų nusikaltimas, jei Kambodžią paliktų Dievo valiai ir leistų Pekingo komunistui Sihanouk rankomis žarijas žarstyti Azijoje. Šios žarijos tiek pa vojingos, kad jų karštį gali pajusti net Washington senatoriai ir kongreso nariai.

Mus stebina kai kurių laisvųjų vokiečių dabartinę laikysena Vietnamo ir Kambodžios karo atžvilgiu. Vokiečių televizijoje dažnai tenka matyti antiamerikinę propagandą dėl pagalbos Vietnamui ar Kambodžiai. Tarytum amerikiečiai yra nusikaltėliai, kad jie padeda kitoms tautoms ginti savo laisvę ir nepriklausomybę prieš komunizmo agresiją. Juk tuo būdu ginama ir vokiečių laisvė.

Mes, kurie esame komunistinės agresijos aukos, labai gerai suprantame gen. Lon Nol politinius tikslus ir jo kovą dėl savo, o kartu ir kitų tautų laisvės. Negalėdami kaip kitaip Kambodžios paremti, bent moraliniu būdu reiškiamo šiam Azijos kraštui didžiausią palankumą ir linkime sėkmingos kovos savo valstybinei nepriklausomybei apginti.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9
TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA IŠEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŪRA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAMIS PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREIŠKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

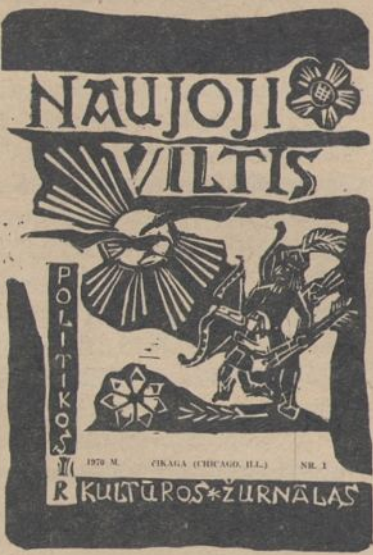
NENULEIDŽIAME RANKŲ

Neseniai pasirodė po-
litikos ir kultūros žur-
nalas "Naujoji Viltis",
kuriame redakcinė kole-
gija savo žodyje jo sie-
kius taip nusako: "Mūsų
aplinkoje ir lietuvių gy-
venime dabartiniu metu
apstu pasimetimo, nesu-
sivokimo ir nukrypimo į
klystkelius, mados vai-
kymosi, primenančio pla-
čiai žinomą pasaką apie
naujus karaliaus drabu-
žius. Štai ir yra priežas-
tys, verčiančios tautinin-
kus taisyti klausimais aiš-
kiai pasisakyti".

Toliau išdėstomi mū-
sų siekliai nurodant, kad
"lietuvių išeivijoje paste-
bima nuovargio, nusimi-
nimo ir rezignacijos
reiškinį, kad tenka iš-
girsti nuomonių, jog da-
bar nesą reikalo įrodi-
nėti pasauliui, kad mes
pavergti, nes visi jau ži-
no. Bet, kai bolševikai
nesiliauja pasauliui
skelbė, kad Lietuva ir
Pabaltijo valstybės lais-
va valia prisijungė prie
jų kolonijinės imperijos,
kai panaši jų propagan-
da apsuka galvas ne tik
kitataučiams, bet ne vie-
nam vidurinės ir jauno-
sios kartos lietuviui iše-
ivijoje, tai mes negalime
tylėti. Mes turime kelti
alkstėnų klaidą, protes-
tuoti prieš mūsų tautos
naikinimą ir krašto ru-
sinimą. Mes dar nenu-
leidžiame rankų, mes
skelbiame kovą ir sklei-
džiame viltį. Su tais tau-
tiečiais, kurie nepripa-
žįsta jokių nuolaidų dėl
Lietuvos laisvės, mes ga-
lėsime rasti bendrą kal-
bą ir darbą. Pavergtėjas
visados suranda taktininkų.
Jų buvo carų laikais,
jų netrūksta ir dabar.
Propaganda, pagyros ir
pinigas daug ką patrauk-
kia. Nebuvo daug aušrin-
kų, varpininkų ir viltin-
kų anuomet, bet jie
ėjo teisingu keliu ir lai-
mėjo tautai laisvę. Jį pa-
sirinkę, mes nemesime
kelio dėl takelio", -- pa-
žymi redakcinė kolegija.

Pirmuoju skyriu žur-
nale eina "Paskutinės ne-
priklaušomos Lietuvos
dienos", kur dokumentuo-
tai nurodoma, kaip mū-
sų kaimyninės valstybės
slapta tarėsi laidoti Lie-
tuvos laisvę ir nepriklaus-
omybę. Čia pateiktos ir
tų valstybių, vokiečių ir
rusų lyderių susirašinė-
jimo originalų foto ko-
pijos. Tarp kitko yra ir
praeities pasisakymų,
primenančių mums iše-
ivijos dabartį, būtent:

"Rašitikis yra išži-
dęs, kad Prezidentas
Raštikio žmonai esąs
pasakęs: "Tavo vyras
bolševikas". Jeigu dėdė
Prezidentas savo gim-
naitai taip ir pasakė, tai
jis turėjo galvoje ne

iprastinę bolševiko rusų
tarną sąvoką, bet elgesį
asmens, kuris bet kokio-
mis priemonėmis sten-
giasi praveisti savo už-
mačias, t.y., elgiasi,
kaip bolševikas, siekda-
mas valdžios ir nesiskai-
tydamas su priemonė-
mis" (43)

Juk dažnai netoli nuo
tokių užmačių stovi kai
kurios dabartinės mūsų
organizacijos ir asme-
nys. Vietoje siekė tiesio-
ginių org-jos tikslų,
ypač kada iškyta stai-
gus, neatidėliojamas rei-
kalas veikti greitai, kaip
ir paskutinieji trys lie-
tuvių tragiški įvykiai,
daugiausia nuoširdžios
veiklos bei ryžto paro-
do privati iniciatyva, ke-
lių žmonių komitetai, kai
tuo tarpu kai kurios di-
džiulės org-jos vis dar
savo įstatų paragrafus
perstatinėja besirūpinda-
mi, kaip apjungti, atvirai
kalbant, prijungti idant
sau daugiau valdžios igy-
ti. O kai kurie org-jų va-
dovai neįstengdami pra-
vesti savo užmačių, sa-
vo asmeninės nuomonės
primesti organizacijai,
net visai veiklai uždeda
"veto".

Šalia politinių klau-
simų nagrinėjimo žurnale
"Naujoji Viltis" rašyto-
jas J. Gliada išsamiai
rašo apie mūsų prozos
esmę. Jis duoda statisti-
nius davinius, kiek ir ko-
kiais metais pasirodė ro-
manų išeivijoje, kurių
iš viso per ketvirtį šimt-
mečio priskaičiuojama
apie 100. Ne daugiau kū-
rinių, anot jo, rašytojai
yra davę ir okupuotoj tē-
vynėj. Be to, jis plačiai
apibūdina išleistų atski-
rų veiklų žanrą ir k.

Rašytojas V. Alantas
savo straipsniu "Deiman-
čiukų sėjėjas ir rinkė-
jas" aprašo Tumą-Vaiž-
gantą. Jis supažindina
skaitytoją su visa Vaiž-
ganto asmenybe: "Vaiž-
gantas visada jaunas,
judrus, veržlus. Vaiž-
gantas didelis rašytojas.
Jei Vaižgantas žurnalas-
tas, Vaižgantas politi-
kas, Vaižgantas -- kuni-
gas ir Vaižgantas -- vi-
suomenės veikėjas šian-
dien jau bus nužengę į

Tilžės vardas parei-
na nuo upelio vadinamo
Tilželė. Vokiečiai il-
gą laiką miestą vadino
Tilsat, paskui Tilset, o
vėliau Tilsit.

Kai tik kryžiuočiai už-
kariavo plotus iki Nemū-
no, jie tuoj atsigabeno vo-
kiškų kolonistų, kad
šiam kraštui užspaustų
vokiškosios kultūros ir
ponybės antspaudą. Kad
galėtų apsisaugoti prieš
prūsų ir lietuvių puolim-
us, kryžiuočiai stra-
teginėse vietose pastatė
daug pilių. Viena tokia
pilis buvo pastatyta Til-

istoriją, tai jo įnašas
į lietuvių literatūros lo-
byną yra toks reikšmin-
gas, kad jis liks kol bus
gyva mūsų tauta, -- rašo
V. Alantas (82 psl.).

Jis primena ir tokių gy-
venimišką Vaižganto nuo-
tykį, su kuriuo naudinga
susipažinti kai kuriems
mūsų paskaitininkams ir
kartais dainininkams.

"Kartą Kauno Valstybi-
niam teatre buvo sureng-
tas literatūros vakaras.
Kaip visada, vieni auto-
riai skaitė idomiau, kiti

-- nuobodžiau, vieni il-
giau, kiti trumpiau, bet
vienas poetas išsimači-
nės kažkaip nebepajėgė
sustoti, tartum būtų pra-
dėjęs riedėti nuo skar-
džiaus ir nebegalėjo su-
silaikyti. Perskaito vie-
nų eilėraščių, publika nu-
ploja, perskaito kitą, pu-
blika iš mandagumo vėl
nuploja, o poetui rodosi,
kad jei klausytojai jo kū-
rybą priimta taip entu-
ziastiškai, tai kodėl
jiems nepadaryti malonu-
mo. Auditorija nervina-
si ir nuobodžiauja. Pa-
galiau plyšta kantrybė
Vaižgantui, kuris sėdė-
jo pirmoje eilėje. Jis tik
staiga pašoka ir trenkia
lazda į parapetą surikda-
mas: -- Gana! Poetas be
žiūrint nuo scenos nuei-
na, o Vaižgantui publika
sukelia audringas ova-
cijas". (85)

Toliau skaitome "Vaiž-
gantas ir hierarchija",
"Vaižgantas -- misti-
kas", "Vaižganto tėviškė
dabar", ir jo tauri as-
menybės XIX ir XX am-
žių sąvartoje, "Asme-
nybė, kuri ir šiandien
mums tebėra brangi ta
prasmė, kad savo pavyz-
džiu rodė, kaip reikia
mylėti, dirbti ir aukotis
savo tautai. Jis turėtų bū-
ti mums inkaras, už ku-
rio laikydami galėtume
sekingai išsilaikyti,
blaškomi tarptautinių
sūkurų, " -- rašo V.
Alantas.

J. Jurevičius apibudi-
na Juozą Tūbelį kaip vals-
tybininką, visuomenininką
ir 40 puslapių užima
lietuviškoji ir aplamai
šio krašto veikla.

"Naująją Viltį" išlei-
do LST Korporacija
Neo-Lithuania ir Ame-
rikos Lietuvių Tautinė
Sąjunga. Spausdino "Vil-
tis", mecenatas dr. L.
Kriaučeliūnas. Redakci-
nė kolegija: Dr. J. Ba-
lys, pirm., A. Laikūnas
ir dr. B. Nemickas. Gau-
nama prisiuntus du do-
lerius šiuo adresu: 7150
So. Spaulding Ave., Chi-
cago, Ill. 60629.

E. Čekienė

TILŽĖS MIESTO LIKIMAS

(Iš Lietuvos Pajūrio Nr. 3)

želės ištakoje į Nemū-
ną. Ne kartą prūsų ir
lietuvių pulkai tokias pi-
lis sunaikindavo, bet pa-
čių kryžiuočių iš krašto
išvyti nebepajėgė.

Kryžiuočių galybei žlu-
gus, Tilžė pamažupradė-
jo augti ir tarpti. Sulai-
ku ji pasidarė miestu.
Ten kur savo laiką buvo
Vokiečių gatvė (Deut-
sche strasse), senai-
siais laikais gyveno iš
Vokietijos atsikraustę
vokiečių kolonistai. To-
liau į pietus buvo Lietu-
vių gatvė (Littish Gasse
-- Litauische Strasse).
Apie ją gyveno ir savo
namus statėsi čia gimiai
lietuviai. Tik vėliau ger-
manizatoriai rado rei-
kalo palikti Vokiečių gat-
vės pavadinimą, bet lie-
tuviškąjį pavadinimą pa-
keisti į Aukštąją gatvę
(Hohe Strasse).

Vieta tarp Lietuvių gat-
vės ir Malūno ežero bei
Tilželės vadinosi "Tarp
Daržų", nes čia plėtėsi
lietuvių ūkiai. Tokiu bū-
du Tilžės miestas dali-
nosi į dvi dalis: vokie-
čių apgyventą -- palei
Nemuną ir lietuvių --
palei Tilželę ir prie eže-
ro.

Lietuvių bažnyčia pir-
miau stovėjo ant vadinam-
ojo "Javų Turgaus". Ji
buvo be bokšto ir varpų.
1733 m. Sekminių dieną
ji staiga sugriuvo. Kele-
tą metų vėliau, siaučiant
Septynių Metų karui, lie-
tuvams buvo pastatyta
nauja bažnyčia.

Šalia rotušės buvo teis-
mas. Šitas teismas buvo
Isrutės teismo priežiū-
roje ir vadinosi "Lietu-
viškasis Karališkasis
Teismas" (Litauisches
Hofgericht).

Senoji Tilžės katalikų
bažnyčia buvo statyta
Senteiniuose, grafo Do-
rengovskio dvaro lau-
kuose. Ji buvo Žemaiti-
jos vyskupijos priežiū-
roje. 1851 m. buvo pastaty-
ta Naujoji Katalikų baž-
nyčia, sunaudojant Sente-
iniuose nugriautosios
bažnyčios liekanas.

Tilžė suvaidino dar ir
istoriniai reikšmingą
vaidmenį Europai. 1807
m. ties Tilže antplausto
Nemuno upėje susirinko
beveik visos Europos nu-
galėtojas Napoleonas,
bei pažemintasis Prūsij-
os karalius ir Rusijos
caras taikai pasirašyti.

Tilžiškių labai mėgia-
mas ir mielai lankomas

buvo Angelo kalnas ir Jo-
kūbinė. Užlipus ant An-
gelo kalno, lankytojas tu-
rėdavo puikų reginį apy-
linkę. Nuo jo žvelgda-
mas, lietuvius negalėjo ne-
prisiminti savo tautos ir
tėvynės istorijos. Čia lie-
tuvus pajusdavo, kaip jo
širdyje atbusdavo meilė
savo tautai, kalbai ir tē-
vynei.

O kokia graži, rami Jo-
kūbinė! Čia seni jos me-
džiai, čia didingai ir gra-
žiai stovi vienas Prūsų
Lietuvos paminklų --
charakteringas lietuviš-
kas namas, čia skamba
lietuviškų chorų dainos
ir giesmės, čia statomi
Vydušo veikalai, čia per
lietuvių šventes groda-
vo ritmeisterio von Pog-
endorf vedamas karinis
dūdų orkestras, čia lietu-
vaitės marguliuoja savo
spalvingais ir gražiais
tautiniais rūbais.

Taip, Tilžė, o ne Klai-
pėda buvo Mažosios Lie-
tuvos lietuviybės cent-
ras, kuris šiaupus ir ana-
pus sienos žadino lietu-
viškumą ir skiepijo pra-
bočių dvasią ir meilę
savajai tautai lietuvių
širdyse. Čia buvo ape-
liuojama į tautinį susi-
pratimą ir kviečiama ti-
kėti į savo tautos prisi-
kėlimą. Čia išėjo, metų
bėgyje, nesuskaitoma
daugybė lietuviškų dien-
raščių, savaitraščių,
mėnraščių, knygų ir kny-
gelių. Kas šiandien pa-
jėgtų tiksliai suskaičiuo-
ti visus tuos parengi-
mus, ypač dr. Vydušo ir
J. Vanagaičio vadovau-
jamus, kurie vyko Jo-
kūbinėj, Piliečių ar Šau-
lių namuose, ar Kaiser-
hofo viešbutyje.

Pirmajam Pasauli-
niam karui pasibaigus,
Tilžėje, o ne kitur, rin-
kosi lietuviai į Prūsų
Lietuvos Tautinę Tary-
bą ir paskleidė tūkstan-
čius atsisaukimų po vi-
są Mažąją Lietuvą, iš-
reikšdami savo norą
jungtis prie atsikūrusios
Lietuvos valstybės.

Lietuviškai veiklai di-
delę žalą padarė išiga-
lintis nacionalsocializ-
mas ir jų propaganda
krašto lietuviškumo žy-
mės išnaikinti. Jie kei-
tė senus lietuviškus vie-
tovardžius į vokiškus ir
pašalino lietuvių kalbą iš
bažnyčių ir mokyklų. Iš
gausios lietuviškos pe-
riodinės spaudos beliko
tik Dovo Jagomasto lei-

džiamas "Naujasis Til-
žės Keleivis" bei jo kas-
met leidžiamos labai po-
puliarios lietuviškos
"Kalendros". Pagaliau
ir pats Jagomastas turė-
jo apleisti Tilžę. Kaip ži-
noma, jis ir visa jo šei-
ma vėliau buvo nacių su-
šaudyti.

TILŽĖ ŠIANDIEN

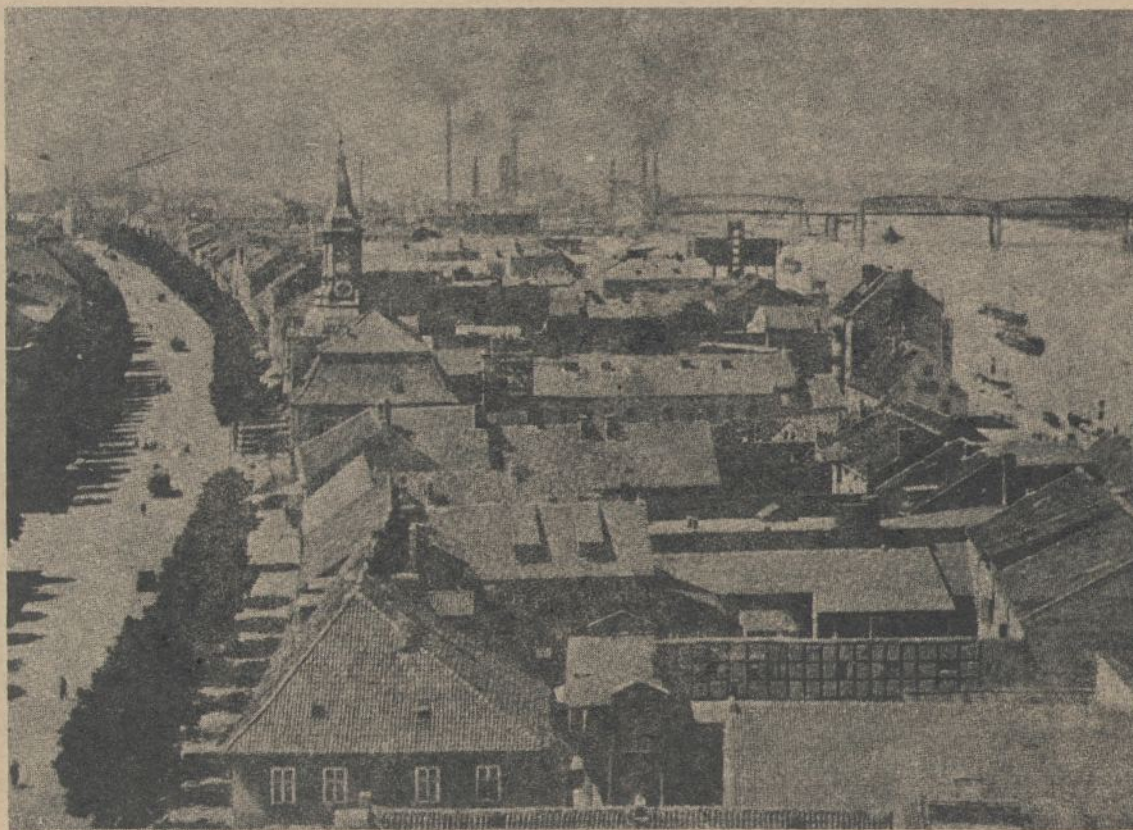
1944 m. liepos 24-27 d.
d. sovietiniai bombone-
šiai pradėjo bombarduo-
ti Tilžę. Tomis dienomis
buvo sunaikinta 150 pasta-
tų. Tais pačiais metais
rugiūčio 26-27 d. d. bom-
bardavimas iš oro buvo
toks smarkus, kad virš
800 pastatų buvo visai
sunaikinta. Spalio 22 d.
po aršių kovų, nuo kurių
miestas dar labiau nu-
kentėjo, raudonoji armi-
ja įžengė į Tilžę.

Tokiu būdu Tilžė karo
metu prarado virš treč-
dalis savo pastatų. Iš-
skyrus keletą gatvių
miesto centre, labai su-
naikinta buvo ta miesto
dalis, kuri randasi tarp
Nemuno ir Aukstosios
gatvės. Čia testovai tik
uosto sandėlys, celiulo-
zės fabrikas ir keli aukš-
ti nuomininkų namai.
Aukštoji gatvė, kuriskai-
tėsi Tilžės vyriausia ir
pagrindinė gatvė, šian-
dien yra šiaip taip atsi-
stačiusi. Joje randasi di-
džiausios miesto krau-
tuvės ir turgus. Tur-
gus sovietuose vyksta
sekmadienį ir trečia-
dienį. Į jį suplaukia ir
daug aplinkinių rusų ko-
lonistų, kurie tikisi ką
nors turguje nusipirkti
ar patys parduoti.

Anksčiau Tilžė turė-
jo apie 60,000 gyventojų.
Šiandien gyventojų skai-
čius žymiai didesnis,
nors miesto trečdalis
dar neatstatytas. Rusų
kolonistams tai nieko ne-
reiškia. Jie, prie sovie-
tinės sistemos pripra-
tę, gyvena primityviai
ir susispaudę. Tilžėje,
kur anksčiau bute gyve-
no tik vienas gyventojas
su šeima, dabar gyvena
dvi, o kartais net trys
šeimos. Tikslaus Til-
žės gyventojų skaičiaus
negalima sužinoti.

Šiandien Tilžėje ne-
bėra nė vieno maldos
namų. Bažnyčios, kurios
buvo nesunaikintos, šian-
dien tarnauja kitiems
tikslams. Pvz., Vokiečių
bažnyčioje yra geležies
laužo sandėlys.

Tilžėje namai dar pa-
sikeitę ir kitokiu būdu.
Šiandien mieste retai už-
(Nukelta į 4 psl.)

Tilžė prieš II Pas. karą. Tolumoje celiuliozės fabrikas ir geležinkelio tiltas per Nemuną.

Antibendruomeniškumo bendruomeninkų beiėškant (13)

Dr. A. Butkus

SUNKU PAAIŠKINTI, NENORINT ATSAKYTI Į KLAUSIMĄ

Dirvos sausio 6 d. numeryje St. Barzdukas duoda mums paaiškinimų dėl mūsų iškeltų keltos klausimų ketvirtame antibendruomenišku mo bendruomeninkų paieškojime. Deja, šie paaiškinimai mūsų nepatenkina, nes jaučiame, kad nenorima atsakyti į esminius klausimus. St. Barzduko paaiškinimai sudalyti į tris punktus.

Paaishkinimo numerio pirmo galėjo ir nebūti, nes ir mes neteigėme, kad spalio mėn. 10 d. Draugo vedamąjį rašė St. Barzdukas. Paaishkinime nr. 2 teigiama, kad posėdžio atidaromąją kalbą buvęs pasirašęs ir ją skaitęs.

Tas tiesa, tačiau dalį tos kalbos buvo galima skaityti pačiam jos autoriui "tarp eilučių", arba ir visai exfronto...

Jeigu tačiau St. B. šių savo kalbos žodžių neprisimena, yra visai suprantama ir pateisinama. Žodis negi žvirblis, jį iš burnos išleidus -- nebesugausi! Ir JAV prezidento kai kuriuos viešai pasakytos kalbos žodžius, kartais, mažesni valdžios pareigūnai vėliau atitaiso...

Tai pagaliau ir nebuvo mūsų esminė klausimų dalis. St. Barzdukui savo paaiškinimuose esmės nepalietus tenka pakartotinai klausiti.

Pasaulio Lietuvos lapkričio-gruodžio numeryje buvo perspausdinta Draugo spalio 10 d. vedamojo dalis, kuriame Pr. Gr. teigia, kad: "Kai kurie, spaudojepasisakę apie kongresą (jaunimo) kalbėjo net skirtingai, negu kalbėjo jo reikalą svarstant. Ir kalbėjo kitaip, negu turėjo kalbėti prisiėmę atsakomybę už jo paruošimo eigą, tartum norėdami nukreipti savo bendradarbių ir net jaunimo dėmesį į kitus laukus. Visuomenė kilo klausimų, kodėl tie, kurie stovėjo prieky, pradėjo atatuspti trauktis atgal, tartum lietuviškas jaunimas būtų ne visų reikalas, ypač ne tų vyresniųjų, kurie vadovauja lietuviškai veiklai." St. Barzdukas pripažįsta, kad Pasaulio Lietuvoje tilpusi citata yra nurašyta iš Draugo vedamojo, parašyto Pr. Gr. spalio 10 d. Pasaulio Lietuvoje ši citata tilpo be jokių komentarų, atseit, PL redaktorius priitaria ir sutinka, kad LB "priekyje" stovinių tarpe yra tokių, kurie "atatuspti" pradėjo trauktis nuo ankstyvesnių savo išpareigojimų Jaunimo Kongreso ruošimo reikalui. Dar blogiau, yra tokių, kurie išsižada net lietuviško jaunimo, lyg norėdami jaunimą ir vyresniuosius suklaidinti.

Išsiaiškinus ir susitarus, kad nėra taip svarbu sužinoti, kas pirmasis tuos kaltinimus iškėlė, kiek svarbu sužinoti ar tie kaltinimai yra teisingi. Bendruomeninis labas reikalauja sužinoti kas yra tie asmenys ir dėl kurių priežasčių jie taip antibendruomeniškai pradėjo elgtis? Tad nesulaukę iš St. Barzduko į šiuos klausimus tinkamo

paaishkinimo, dar kartą juos nukreipiame į St. B., tik šį kartą ne kaip į PLB pirmininką, bet kaip į Pasaulio Lietuvos redaktorių. Persispausdinę be komentarų Draugo vedamąjį, jis pasiėmė atsakomybę už šių samprotavimų teisingumą ir tikslingumą.

TILŽĖ...

(Atkelta iš 3 psl.)

tiksi namus, kuriuose nebūtų laikoma naminių gyvulių, ypač kiaulių. Gyvuliams tvartai kaip ir nestatomi. Jiems paprastai užleidžiamas sklepas ar kita vieta name. Tat nenuostabu šių dienų Tilžėje užtikti ožkų, karvių bei įvairių rūšių sparnuočių. Mėšlas išmetamas už namo, dažniausia į daržą. Atrodo, kad pačios gyvenimo sąlygos verčia dabartinius Tilžės gyventojus apsirūpinti patiems maistu.

Dar sveika yra išlikti si ir Tilžės rotušė. Karalienės Luizės tiltas po daugelį pastangų vėl atstatytas.

Gražiosios Jokūbinės, kaip ją pažino senieji Tilžės gyventojai, nebėra. Jokūbinė tapo pasilinksminimo aikšte su tokiomis atrakcijomis, kaip mediniu aukštu bokštu, nuo kurio galima nušokti parašiotu.

Dar reiktų pastebėti, kad šiandien Tilžėje ypač daug krautuvų, kuriose parduodami alkoholiniai gėrimai. Sakoma, kad alkoholio poreikavimas esąs labai didelis.

Tokia, bendrais bruožais, šiandien atrodo mūsų mieloji Tilžė. Jai atimtas ne tik jos charakteris, bet ir jos vardas. Šiandien ji vadinasi Sovietisk. Gaila, kad dabartiniai Lietuvos valdovai partinių dogmų apakinti ir savo laiku rusiškų social imperialistų akliško paklusnumo Maskvai išmokyti, nepajėgė susiorientuoti, ar suprasti šio pokarinio istorinio laikotarpio reikšmės. Tai parodė jų visiškai ne

J. GRAUDA

Apie Dariaus ir Laimos vestuves

Kadaise labiau išlukštentomis pasaulyje vestuvėmis buvo Monako princo ir kino žvaigždės vestuvės. Tai buvo dienos reporteriams mokėta už eilutę ir korespondentai skaičiavo eilutes šimtais tūkstančių. Kiekviena siūlė nuotakos rūbuose neliko be dėmesio. Kiekvienas blidėlis ant vestuvių puotos stalo neliko nepastebėtas. Buvo tokių, kurie netiktai aprašė lovų matracų spyruokles, bet fotografavo ir lovas ir matracus ir jų spyruokles.

Tai buvo aukso laikai korespondentams. Tokių vestuvių po to nepasitaikė. Net Ari Onasis kaž kaip patyliukais nuplaukė į Scorpio salą.

Ta smagi pikanterija visad vestuvių aprašymus ir ragina skaityti. Geros temos ir niekas jų nesmerk, ir nieks dėl jų neburbuliuos, esą, ar nereiktų rašyti pakiliomis temomis, kaip, pavyzdžiui, apie kokio nors veikėjo sukaktį, arba bendruomenės kandidato pažadus kalnus nuversti.

Mūsų ekvivalentas Monako ar Scorpio salos vestuvėms, buvo Dariaus ir Laimos vestuvės. Ir ko čia nebūta. Poetai skaitė savo eiles, humoristai savo kupletus, keli kunigai laimino santuoką, vargonai dundėjo, solistai ir kvartetai prašė Dievulio globos. Vieni jiems pasakė, kad nuo dabar prasižada jų drama. Kiti, solo daina iš Samsonas ir Dalila, išpėjo, kad Dariaus plaukai atsidiūrė pavojuje. Šampanas tryško su tostais, tostai gėso valiaimuose.

Kas galėjo tikėtis, sako vieni ir kiti, kad nuo vienos scenos Darius nužengė į kitą sceną, kuri vadinama Šeimos teatru. Tame teatre yra savo įstatymai, savos mizanscenos ir savi baletiniai pas. Tai uvertiūra ir naują operą, kurios vardas: Laima.

Tačiau į vestuvinę puotą įsiterpė Lietuvių Foto Archyvo darbuotė. Vestuvinės puotos vaizdai, kaip rašo spauda, nuo dabar jau priklausys Lietuvių tautai. Visa vestuvinių iškilmių pikanterija staiga dengiasi oficialumo skraiste. Ateis koks nors Jonas ar Petras iš tolimos periferijos į Lietuvių Archyvą ir matys nuotraukų parodoje, kaip Darius bučiuoja Laimą, svečiams rėkiant "kartu, kartu!"

O kas žino į kokias ateities periferijas atsitrenks toks privatybės pažeidimas!

Pagaliau, kas garantuoja, kad nuotraukose neužfiksuoti ir kiti, kurie, per klaidą, bučiuoja ne tuos, kuriuos reikia jiems bučiuoti?

Tačiau, tai jau tokia viešųjų vestuvių galia. Buvo Monako princo vestuvės su kino žvaigžde, buvo Ari vestuvės.

Mes turime sąvąsias, puošnias, šiltas ir jau nuskraidintas į Lietuvių Archyvą: Dariaus ir Laimos vestuves.

sidomėjimas šiuo lietuvišku kraštu. Jienesugebėjo, jei jau ir neužimti viso krašto, tai bent Tilžėje, Ragainėje, Karaliaučiuje įkurti lietuviškų kolonijų, gyvų lietuvių salų. Kad ir diasporoje gyvendami, jie būtų buvę tas elementas

su kuriuo būtų buvę galima palaikyti ryšius ir kuris ateityje būtų buvęs Maž. Lietuvos lietuviškumo liudytoju. Deja, kaip kartą išsitarė vienas mažlietuvis, Mažosios Lietuvoje lietuvių šiandien nėra "ant veislės" nepalikta. A.L.

SOVIETINIS ŠPIONAŽAS

(2)

ŽUDYK IR NEKLAUSK

Nustebinta ir pradžioje priešiška nusistatę, ji pagaliau sutiko išklausti. Chochlovas kalbėjo, kol pajuto, kad jos nepasitikėjimas pradeda dingti. Tada palengva, imdamasis visų atsargumų priemonių, atidengė dalį savo projekto, apeliuodamas į jos patriotizmą, pabrėždamas Kube nusikaltimus ir kt., jis pagaliau paprašė jos pagalbos, ar ji galėtų jam padėti prisiartinti prie generalgubernatoriaus Kube? Ji buvo tos minties išgąsdinta, bet neprieštaravo.

Tada jis parodė jai savo mažytę "pragaro mašiną" gudriai paslėptą, kurią atsigabeno iš Maskvos dėžutėje, nedidesnėje už degtukę. Tai buvo magnetinė mina, kuri prisikabina prie bet kokio metalinio daikto. Užtenka ją pridėti prie lovos spyruoklių ir lova su jo besilsinčiu žmogumi gali būti iškelta į padanges... Ir lyg netyčia Chochlovas šį pavojingą instrumentą paliko Galinos kambary. Kadangi ji dar vis negalėjo apsispręsti, sutarė už poros dienų pasimatyti, kad ji turėtų laiko pagaltoti.

Tas dvidešimt keturias valandas Chochlovas ir jo pagalbininkas praleido neramiai, persekiojami minties, ar buvo tikslinga pasitikėti Galina. Ar ji juos neišduosianti gestapiui? O jei to ir nepadarys, tai kaip prisiartinti prie Kube, kuris stipriai saugomas.

Ir štai staigmena: kitą rytą pasklido žinia, kaip perkūno trenksmas: Kube žuvo naktį lovoje, nuo sproguosios bombos. Gi Galina Mazanik tuo pat dingo. Partizanų rūpesčiu lėktuvu buvo pasiųsta į Maskvą.

Po šio įvykio, kurio pasisėkimas buvo priskirtas Chochlovui pastarasis dar kurį laiką praleido vokiečių okupacijos zonoje, paskui buvo iškviestas į Maskvą, kur rado, kad viršininkai jau buvo labai patenkinti ir jį ruošė naujomis misijoms.

Karas artėjo prie pabaigos. Chochlovui tuo metu buvo tik 22 metai amžiaus. Užaugintas komjaunimo eilėse, indoktrinuotas Maskvos universitete, jis pilnas entuziazmo įstojo į raudonąją armiją ginti komunizmo idealą. Jis didžiavosi, kad jam pavedamos pavojingos misijos ir kad gavo specialų treniravimą. Įsakymas, kuris jam buvo duodamas nužudyti žmogų, nė kiek nebaidė. Tas žmogus juk buvo komunizmo priešas ir to užteko.

Bet 1945 m. pavasarį Chochlovas siunčiamas į Rumuniją ir ten jo idėjos gavo kitą kryptį. Jo misija buvo politinio pobūdžio ir neaiški, bent laikinai. Po priedanga kaip Stanislas Lewandowski, mažas prekybininkas lenkas pabėgėlis, jis turėjo išimaisyti ir rumunų tarpą, susipažinti su jų gyvenimu, išmokyti jų kalbą, stebėti ir laukti kol gaus naujus įsakymus, vengdamas bet kokio ryšio su sovietų pareigūnais Rumunijoje. Jo vadai į jį dėjo viltis, kad suvaidins pirmos eilės rolę, kai Rumunija taps sovietų satelitu.

Pirmą kartą gyvenime Chochlovas susidūrė kontakte su žmonėmis, kurie nebuvo rusai, nei sovietai, bet kurie jam rodė didelę simpatiją ir jis greit suprato jų nepasitikėjimą Sovietų Rusija. Be to, su savo naujais draugais jis dažnai pasiklausydavo anglų radiją BBC ar Amerikos Balsą. Karas jau buvo pasibaigęs ir jų programa buvo visai skirtinga nuo sovietinės, kurias buvo įpratęs klausytis.

Trumpai, jo dvasioje pradėjo darytis evoliucija, kuri darė jį nusivylusiu ir nustebintu. Ir jis staiga pradėjo galvoti apie savo ateitį: jis norėtų tęsti studijas universitete, kurias buvo pradėjęs ir ne-

baigė. Žvalgybos agento amatas taikos metu jam pribaigė. Žvalgybos agento amatas taikos metu jam pradėjo nebepatikti ir po ilgo apmastymo jis nusisuntė Maskvai pareiškimą pasitraukti.

Bet tai buvo naivu iš jo pusės tikėti. ovietai žvalgyba taip lengvai iš savo rankų nepaleidžia agento. Iškviestas Maskvon 1949 metais, Chochlovas viršininkų buvo kalbinamas pasilikti, bet kai tas nepadėjo, buvo išpėtas, kad sprendimą daro ne jis, bet jo viršininkai. O tie nutarė, kad jis turys pasilikti žvalgybos tarnyboje. Jo apmokymui daug pinigų išleido, kad staiga jis galėtų viską pakeisti. Jam numatyta speciali misija, kurią jis turys įvykdyti. Ir Chochlovas, kuris tuo metu buvo susižiedavęs, suprato į kokią didelį pavojų stato savo būsimą žmoną atsisakydamas nuo misijos, tad prieš savo norą pasiliko tarnyboje.

1951 m. kovo m. Chochlovas, kaip austras Josef Hofbauer, gimęs St. Polten Austrijoje, išitaiso Vienoje, stengdamasis išmokyti vienišką akcentą. Su komunistų pagalba austrų policijoje, jam lengvai parūpinamas pasas ir jis gali ramiai gyventi. Jo misija yra keliauti po įvairius Europos kraštus, kaip Šveicariją, Prancūziją, Belgiją ir ypač Daniją, kur Kremlius turi specialias užmačias, ištirti tuose kraštuose gyvenimo sąlygas, kaip ten agentas gali geriau insifiltruoti, gauti darbą ir turėti banke einamąją sąskaitą. Jam pavedama organizuoti agentų tinklą tuose kraštuose.

Išvykdamas iš Maskvos jis išikalė galvon mintį, padaryti koki nors prasižengimą, kad būtų atšauktas Maskvon. Jis nenorėjo, kad jį pagautų vakeriečių kontražvalgyba ir nenorėjo, kad už tai būtų nubaustas Maskvoje. Tik kad papraščiausiai rasų jį tam dabui netinkamą ir paliktų ramybėje.

(Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

EIK NUO DURŲ IKI DURŲ

L. Dovydenas savo atsiminimuose "Mes valdysim pasaulį" atskleidžia daugelį suktų bolševikų paslaptinių planų ruošiantis Lietuvos okupacijai. O tai vykdyti jiems nebuvo lengva mūsų jaunų, bet patriotiškai nusiteikusių lietuvių visuomenė. Komunistai buvo labai mąžas skaičius, viso Lietuvoje apie 600, bet gaudami direktyvas iš Maskvos jie dėjo pastangas infiltruoti savo narius į kai kurias organizacijas, iš kurių autorius itin primena Nuomininkų draugiją ir Rusijos ir jų tautų menininkų draugiją, kuriai priklausė pats L. Dovydenas ir visa eilė lietuvių menininkų ir intelektualų. Autorius prisipažįsta, kad diriguojant komunistams, tos dvi organizacijos net neįsitraukdamos pasitarnavo Sovietų Sąjungai.

Juk ir dabar Lietuvos okupantai, norėdami skaldyti ir infiltruoti lietuvių išeiviją, pirmiausia dėmesį kreipia į menininkus ir intelektualus, nes tas metodas jų patirtimi yra sėkmingiausias. Mat eilinė visuomenės dalis yra konservatyvi ir jų galvose nei pakeisti reikia savo teorijas ilgai įrodinėti ir į galvą kalti, kaip Lietuvos kaimo žemačiui. Be to, autorius atpažįsta eilę sovietinių gerai išdresiruotų propagandistų, profesorių, rašytojų komunistų ideologinio švietimo skaitytų paskaitų, Maskvos tuo laiku atsikūrusios Lietuvos inteligentijai "šviesti", kurie vėliau turėjo važinėti po provinciją liaudies "šviesti".

Autorius buvęs paskirtas priešmokyklinio auklėjimo viršininku, todėl jam teko gerai pažinti sovietinės okupacijos siekius bei tikslus santykiuose tėvų su vaikais ir, žinant, kad tėvų perauklėti nepasiseks, bolševikų pastangas nejučiomis atimti vaikams iš šeimų, tėvus ištremiant ar į kalėjimus uždariant,

EMILIJA ČEKIENĖ

o vaikus atiduodant į auklėjimo įstaigas.

Okupacijos metų bėgyje L. Dovydenai esant aukštose pareigose teko matyti visą antrąją bolševikinio medalio pusę, ką stebėjo ir jo žmona ir iš autoriaus pacituotų žodžių prisimena gyvenimo posakis, kaip vyrams karjera yra brangiau už viską. Jis rašo: "Einant į priešmokyklinio auklėjimo postą, mano žmona atspėjo, kad ten bus tik komunizmo religijos ugdymas, vergų fabrikas... Meilė, pagarba tėvams, tradicijos, tikėjimas, mūsų sena kultūra buvo iš vaikų plėšiama visomis priemonėmis. Dabar ji, apkaltindama mano pastangas prisitaikymu gelbėti nuo Kremliaus tironijos kalbėjo, kaip visoki fanatikai lengvi melu vilioti visokiais rojus pažadais. Ar nepatyrėi, kad fanatikui viskas aišku, nusikaltėliui nėra neišikių įstatymų, laukiniam viskas galima. Bolševizmas -- agresyviai diletantiškas melas. Kad jaunimas nesužinotų, ką iš jo daro, ko jis neteko, kad jo nelaimės nekludytų tėvai, tėvus niekina vyriausybė ir patys sužvėrėję vaikai. Tai yra biaučiau už vaiko nužudymą. Žmonos skruostais riedėjo ašaros..." (89)

Čia autorius aprašo keletą vaizdėlių iš to laiko gyvenimo tikrovės, iš tokio vaikų auklėjimo, kurio okupantai reikalavo per savo atsikūrusios Rusijos politines auklėtojas, kurios instruktavo, kaip reikia vaikų namuose ir darželiuose organizuoti sovietinį sekimą, kaip kiekviena įstaiga vedėja turi dirbti ir NKVD tarnyboje. Nuo 4-5 m. vaikai turi būti mokomi stebėti draugus, tėvus, artimuosius, o 12-13 m. gali būti aktyvūs NKVD bendradarbiai.

Jis aprašo visą jų auklėjimo sistemą, pradedant priešmokykliniu ir

baigiant tautos išnaikinimu. Bolševikų teisę Lietuvos išdavikas V. Niunka, tuo laiku buvęs vyriausiu prokuroru taip apibūdina: "Tarp bolševikinės ir buržuazinės teisės yra toks skirtumas: buržuazinė valstybė turi įrodyti piliečio nusikaltimą, o bolševikinė valstybė pati kaltina, o kaltinamojo reikalas įrodyti, kad jis nekaltas. Mes kiekvieną akimirka galime mesti kaltinimą: Esi liaudies priešas! Tegu įrodo, kad jis netoks." (148)

Mums gerai žinoma, kad jie tokį įstatymą visai lietuvių tautai tada taikė ir taip pat elgiasi dabar. Autoriui teko susidurti su rusų emigrantais, kurie revoliucijos metu pabėgę į kitus kraštus ir į Lietuvą po ilgo laiko paseno, o jų vaikai pradėję domėtis tėvų žeme, ėmė nejučiomis tarnauti ir bolševizmui. Iš vieno į kitą kraštą iškūrusių rusų kolonijas pradėjo lankyti su paskaitomis ir neoficialiais, bet planingai aiškinti, kad bolševizmas keičiasi, ateit, laisvė.

Knygoje taip pat vaizdžiai aprašytas liaudies seimo "rinkimas", jų posėdžiai, kelionė į Kremlių, Lietuvos gyventojų trėmimai ir visi kiti okupanto juodieji, mūsų tautą naikinantieji darbai, kol jie vokiečių kariuomenės buvo iš Lietuvos išvyti.

Čia pravartu priminti autoriui giliai atmintiną smigusių mirštančio istoriko žodžius: "Viltim užsigežę atskleisti tikrą komunizmo veidą, eik nuo durų iki durų, apšviest juos visus, nuo vaikų iki suaugusių ir kalbėk visiems, kokie tikrovėje yra sovietai. Dėl garbės žodžio teisybė triumfuos. Ir vakariečių vadų kvailystė persivers į didelį pasipriešinimą ir bendras pastangas sunaikinti raudonąją hydrografiją!" (XVIII)

Aplamai, tų dviejų dalių atsiminimai turinio atžvilgiu yra labai įdo-

Lietuvių Bendruomenės Jaunimo Teatro koordinatorių Anatolijų Kairys, po sėkmingo "Atžalyno" pastatymo Jaunimo Centre Chicagoje, su režisierium ir keliais aktoriais. Iš kairės: Julius Balutis, vaidinęs Žioją, Teodora Serapinienė, vaidinusi Žiogienę, rašyt, dramaturgas Anatolijus Kairys, režisierius Juozas Valentinas, vaidinęs Tijūną. V.A. Račkausko nuotrauka

ATŽALYNAS CHICAGOS SCENOJE

LB Jaunimo teatras sausio 16 ir 17 dienomis, Jaunimo Centro salėje, vaidino Kazio Bincio "Atžalyną".

Išsiblaškęs klasės auklėtojas Tijūnas, pametęs plovėjų pamušalą 100 litų, įtarė klasės mokinį vagystę. Našlaitis mokinytis Petras Keraitis, klaidingai manydamas, kad jo geras draugas bus tuos šimtą litų pavogęs, prisiima kaltę ir išmetamas iš gimnazijos. Siuvėjas Žio-gas, taisydamas Tijūno plovėjų rado tuos 100 litų. Petro garbė atstatyta.

Tragiški ir komiški įvykiai, darniai supinti į

mūs ir naudingi perskaityti visiems, daugelis ataras pažįstamų pavardžių, o kai kas ir save atpažins, o jaunoji karta su Lietuvos pavergėto tikruoju veidu susipažins. Gaila, tačiau, kad pats išleidimas nėra pakankamai apšifuotas, daug korektūros klaidų ir per ilgai laukta tokią aktualią medžiagą paskelbti.

Išleido Romuva, 84-20 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. 11421.

5 veiksmų pjesę, pagyveno mūsų išeivijos kiek apsnūdusi teatralinę gyvenimą. Didelis būrys jaunųjų vaidintojų davė

proga ne vienam įsitikinti, kad mūsų jaunimas, sumanaus vadovo rankose, netik sugeba gražiai lietuviškai vaidinti, bet ir bendrauti su senesnės kartos žmonėmis kultūrai (Nukelta į 6 psl.)

Scena iš Atžalyno. Prieky Elena Blandytė Keraitienės vaidmenyje. V. A. Račkausko nuotrauka

Scena iš Atžalyno.

V. A. Račkausko nuotrauka

PASKUTINIS LIAUDIES SEIMO POSĖDIS

LIUDAS DOVYDĖNAS

Ištrauka iš knygos "Mes valdysim pasaulį"

(2)

Tai vienintelis mano įsakymas, savaranki kalba iš Aukščiausios Tarybos. Gi Baranuskas įsakė kurjeriui, kad nudrožtų jam pieštuką.

Pagaliau apie religinius turtus baigta, iškolio-ti liaudies priešai, pasiryžta viską sutrypti ir sunaikinti, kas pasimašytų ant bolševikinio kelio, daug kartų pagarbintas tėvo vado ir mokytojo vardas, komunistų partija.

Trečias dienotvarkės punktas -- Lietuvai grąžinamos jos senos, mielos lietuviškos sritys: Druskininkai, Krėva, Ašmena ir kitos. "Pagaliau nors dalinai atitaisyta lenkų okupacijos skriauda", kažin kas pusbalsiu pasako, bet atstovuose nematyti entuziazmo. Tik svečių ložėse sėdįs Pozdniakovas ir gen. Morozovas atidžiau seka atstovus, kažin kuriam truputį šypėti. Sniečkus, Adomas-Meskupas, Guzevičius ir kiti nori būti linksmesni, nes tai Stalino garbei, kuris atgrąžino lietuviškas sritis, taip brangias garbingai Lietuvos istorijai. Bet daugelis atstovų

vis tebekovoja su miegu, o daugelį nepartinių ir lietuviškos žmogiškos sąžinės nepraradusių slegia visam krašte siaučiančios negerovės smurtas, negirdėtas melas, apgaulė.

Taip, mums atgrąžino lietuviškas sritis, kaip prieš metus Vilnių ir jo apylinkes. Stalinas nori būti geradariu ne tik Lietuvoje, bet ir visam pasaulyje.

Želigovskio pulkų 1920 m. okupuota sostinė Vilnius ir apylinkės daugiau nei dvidešimt metų buvo lenkų vergijoje. Apie Vilniaus okupaciją kalbėta ir ginčytasi beveik visam pasaulyje. Ir štai geradaris Stalinas, atitaisydamas tą Lietuvai padarytą skriaudą, po dvidešimties metų painiavų atgrąžina jos seną sostinę Vilnių. To dar maža, pusmečiui praėjus po Vilniaus atgrąžinimo, atgrąžina dar dalį Lietuvos sričių: Druskininkus, Ašmeną, Krėvą ir kitas.

Štai dabar Aukščiausioji Taryba turi atlikti viešą prijungimo įteisinimą, svarbiausia -- padėkoti tėvui ir geradėjui Josifui. Daugelis atstovų ir visa Lietuva per daug nusiminusi, nes visa Lietuva okupuota Raudonosios armijos... Kodėl Staliniui nepri-dėti prie kepalo seniai atriektos riekės, jei visas kepalas yra jo krepšyje?

Bet bolševikai mėgsta reklamą: ne tik mėgsta, bet dėl reklamos jų visos pastangos sukasi. Ir Stalinas, bolševikas, reklamą, matyt, mėgsta savojo aš malonumui ir bolševizmo gerovei. Daug legendų supa Staliną. Lietuvos delegacijos nariai 1940 m. rudenį pasakojo, kaip Stalinas nusprendė grąžinti Vil-

nių ir apylinkes. Molotovas ir kiti rusai derėjėsi dėl kiekvieno kaimo, o Stalinas užbaigęs ginčą -- vienu pieštuko brūkštelėjimu Lietuvai palankiau nubrėždamas sieną. Bolševikams siautėjant Lietuvoje, ne vienas rusas prasitarė, kad Lietuvoje esąs lengvas ir nuostabus gyvenimas, palyginus su Sovietų Sąjunga, mat, pats Stalinas esąs negausios tautos sūnus, todėl ir gerbiąs negausias, kaimynų spaudžiamas Pabaltijo tautas. Yra, rodos, šiek tiek pagrindo ir tokiems samprotavimams, bet mums, taip pajutusiems Stalino malonę, neįmanoma suprasti, kokia gi būtų nemalonė?...

Perskaičius prijungiamųjų sričių vietovių sąrašą, Petras Cvirka tuojau perskaitė padėkos telegramą Staliniui ir Molotovui. Tai pabūdina L. Girą, Staškevičiūtę ir daugelį kitų atstovų; Paleckienė net ranka per veidą perbraukia, tarsi nubraukdama miego šydą. Zybertas ima ploti pirmasai, tarsi norėdamas išpirkti snaudimo nuodėmę, o kadangi ir visi snaudė, tai išsipirkimas plojimu tėvui Staliniui ypač pravartus. Meškauskienė, Guzevičius ima šaukti: "Tegyvuoja didysis Stalinas!" Ką gi, tegyvuoja; šaukia visi, o Gedvilos skardus baritonas aidis viso salė, greta prikimusio Sniečkaus, kuris pro stambius, rusvus dantis koše košia duslų tenorą.

Sritys prijungtos, nubalsuotos, padėkos telegrama priimta. Atstovai atsikvepia, nes svarbiausias dienotvarkės punktas jau mestas istorijon, galim vėl nushūsti.

(Bus daugiau)

Atžalyno vaidinimui pasibaigus.

V. A. Račkausko nuotrauka

ATŽALYNAS...

(Atkelta iš 5 psl.)

rinėje plotmėje. Tas su manusis vadovas ši kartą buvo režisierius ir aktorius Juozas Valentinas, prieš kelis metus atvykęs iš Argentinos. Buvęs šaulių valstybinio teatro aktorius J. Valentinas, LB Kultū-

ros Fondo pakviestas, ėmėsi tikrai sunkaus ir nedėkingo darbo organizuoti jaunimo teatro vaidintojus ir, 50 metų nuo Lietuvos Valstybinės operos įkūrimo, pastatyti Atžalyną Chicago scenoje. Jis pats meistriškai suvaidino išsi-
blaškusį, geraširdį klases auklėtoją Tiją, ir savo energija bei entuziazmu sucementavo pasi-

gėrėjimo vertą sceninį kolektyvą. Greta tokių pa-
tyrusių vaidintojų, kaip Elenos Blandytės, Juliano Balučio, Edvardo Radvilos, Romo Stakausko, Tito Antanaičio, Teodoros Serapinienės ir kitų scenoje visu ryškumu sublizgėjo jaunieji: Edvardas Momkus, J. Kapačinskas, Rimvydas Vasiukevičius, Gintautas Būtėnas, Lydija Jadviršytė ir kiti.

Pilnutėlė salė ir galerija publikos susikaupti sekė vaidinimą ir negailėjo plojimų bei pagyrimo pasišventėliams vaidintojams. Iš Lietuvos mes atsivežėme pagarbą teatrui. Lyg maldos namuose mes čia nevalgome, netriukšmaujame, nešnekame garsiai. Kai kurių filmuotojų bei fotografų judėjimas ir apšvietimo naudojimas kažkaip nesiderino su tuo ir blaškė žiūrovų dėmesį. Yra dabar tokių jautrių filmų, kad scenas Atžalyne galima buvo fotografuoti ir be jokių pagelbinių šviesų, tuo labiau kad scenos apšvietimą Vytautas Žygas ir Rimvydas Vasiukevičius tvarkė gana efektingai.

Dekoracijos Juozo Kiburo nebuvo per daug sudėtingos, bet pakankamos. Malonu pastebėti, kad nebuvo persigrimuota. Maža salė bei scena ir nebuvo reikalingos mūsų įprasto žvakinio rampos apšvietimo grimo.

Be jau minėto režisieriaus ir aktorius Juozo Valentino, scenoje gražiai užsirekomendavo jaunieji vaidintojai E. Momkus ir J. Kapačinskas. Elena Blandytė netik ritmingai ir aiškiai kalbėjo, bet ir dailiai atrodė, kaip ir priderėjo inžinieriaus žmonai Keraitienei. Julius Balutis suvėję Žiogo vaidmenį atliko jam įprastu lengvumu ir išgyvenimu. Nors apie jį tektų pasakyti, kad jis visada pirmoje vietoje yra tas pats Balutis, o tik po to Žiogas, ar piršlys "Nemunus Žydi". Kiti turėjo menkesnius vaidmenis

DETROITO LIETUVIŲ ŽINIOS

DARIAUS IR GIRĖNO KLUBO SUSIRINKIMAS

Sausio 24 d. 1 val. Lietuvių Namuose įvyko Dariaus ir Girėno Klubo narių metinis susirinkimas. Į susirinkimą atvyko ir jame dalyvavo 88 nariai. Susirinkimą atidarė klubo pirmininkas dr. Vytautas Mileris ir susirinkimui pravesiti pakvietė: pirmininku Kazį Gogelį, sekretoriumi dr. Saulių Šimoliūną ir į mandatų komisiją Viktorą Perminą, Vincą Šarką ir P. Valiukėną. Praeito narių susirinkimo protokolą perskaitė Alfonsas Velavičius. Taip pat jis perskaitė ir sąrašą į klubą įsto-
jusiu naujų narių, kurie susirinkimo vienbalsiai buvo priimti. Įstojo 18 naujų narių.

Klubo veiklos pranešimą padarė pirmininkas dr. Vytautas Mileris. Jis savo pranešime nušvietė, kad didžiausia našta Lietuvių Namų išlaikymui neša Dariaus ir Girėno klubas. Jis ir praėjusiais metais Lietuvių Namams iš savo svetainės uždarbio sumokėjo nuomos \$9,000. 00 ir dar turi banke surinktų nario mokesčių virš 2,000.00 dolerių. Revizijos komisijos aktą perskaitė Alfonsas Juška. Jo pranešimu Dariaus ir Girėno Klubas knygos vedamos tvarkoje ir visi padaryti jo se įrašai atitinka dokumentams.

Iš apyskaitos davinių matosi, kad klubo svetainė per 1970 metus padarė apyvartą sumoje 43,691.37 ir turėjo pelno \$24,633.99. Tačiau tu rėjo ir išlaidų kurių suma siekia \$24,464.93. To kiu būdu gryo pelno apy skaitoje figuruoja tik \$169.06.

ir juos atliko su pasigėrėjimu.

Linkint sėkmės ir iš-tvermės Jaunimo teatrui mūsų scenoje, persėsi keletas pastabų iš žiūrovo pusės: kalbėti į publi-
ką, o ne į sieną ar visai nusisukus. Pirmiausia neįmanoma girdėti, o kita, tai jau per daug tų nugarų ir taip matyti. Kalbant daryti pauzų (pertraukų), o ne berti lyg žirnius. Atrodo kažkur skubama ir nenatūralu. Sakoma, kad ir Kipras Petrauskas išeidamas į sceną išgerdavo stikluoką konjako "ant drąsos", bet jis žinojo, kaip tas veikia. Nebandykite jį pamėgdžioti. Nerodykite publikai, jei kolektyve yra spragų. Vaidinkite iki galo.

V.A. Račkauskas

Po diskusijų ir išsiaiškinimų valdybos ir revizijos komisijos pranešimai buvo priimti.

Dariaus ir Girėno Klubas valdyba sekančiam terminui išrinkta: pirmininkas dr. Vytautas Mileris, vicepirmininkas - Stasys Petrauskas, sekretorius Alfonsas Juška, finansų sekretorius Jonas Šostakas, kasininkas Leonas Matvėkas, maršalka Edvardas Reklis ir ūkio vadovas Stasys Račiukaitis.

Į revizijos komisiją išrinkti: Antanas Petrauskas, Alfonsas Velavičius ir Viktoras Perminas. Parengimų ir kainų komisijos nerinktos ir jų darbas pavestas išrinktai naujai klubo valdybai. Už atliktus darbus ir gražų Dariaus ir Girėno Klubas tvarkymą, Vinco Šarkos pasiūlymu, senai klubo valdybai pareikšta padėka.

* LIETUVIŲ KATALIKŲ religinei šalpai sausio 17 d. Šv. Antano bažnyčioje parapijiečiai suaukojo \$283.00.

* LEONARDAS ŠULCAS, Stasio Butkaus šaulių kuopos pirmininkas, persikėlė į naujas patalpas ir jo adresas yra toks: 8291 Lochdale, Dearborn Hts. 48127, tel. 562-7745.

* JONUI ATKOČAIČIUI, Lietuvių Namų Draugijos vicepirminin-

BARBOROS ŪSAITĖS PIANO REČITALIS

Nuošalioje, bet gana jaukioje, Birminghame, Mich., miesto salėje, sausio antroje pusėje, šeštadienį, įvyko jaunos dainės pradedančios viešai pasirodyti Barboros Ūsaitės piano rečitalis.

Publika nebuvo gausi: daugiausia draugai, artimieji ir pažįstami.

Koncertas prasidėjo punktualiai, ir su maža pertrauka tęsėsi pusantros valandos. Nees nei muzikos žinovas nei jos kritikas. Žinau, kas man patinka ir kas ne, bet ar tas bus išpildyta tonu aukščiau ar žemiau didelės reikšmės ir įtakos mano muzikaliniam pasigėrėjimui nepadarė.

Šiame koncerte gerėjau jausi pianistės laikysena, jos ilgų pirštų piano klavišais žaidimu, ir aiškų dekančiais garsais plaukiančiais per gana erdvią salę. Neužtenka darbai gerai atlikti, bet reikia mokėti juo pačiam gerėtis. B. Ūsaitė ne tik sugeba gerai pasirinkti jį dalyką išpildyti, pati juo pasigėrėti, bet ji moka taip pat jį perduoti savo klausytojams, kitaip tariant priverčia juos klausytis. Niekas

kui, iš anksto reikalinga pranešti apie įvyks-tančius susirinkimus ir posėdžius, kad būtų galima patalpas tinkamai pri-siildyti ir sales sutvar-kyti.

* LIETUVIŲ NAMŲ DRAUGIJOS metinis susirinkimas įvyks vasario 21 d. 11:30 Lietuvių Namuose.

* STASIO BUTKAUS šaulių kuopos metinis susirinkimas įvyks ne vasario 21 d., bet vasario 28 d. tuoju po šaulio Jono Švobos paskaitos. Pradžia paskaitos 12:15 v.

* LIETUVIŲ BALSO metinis susirinkimas įvyks kovo 21 d. 11:45 val. Lietuvių Namuose.

* TORONTO BIRBYNĖS ansamblis, susidedas iš 100 asmenų, atvyksta į Detroitą ir išpildys programą Lietuvių Fondo Detroito Vajaus Komiteto ruošiamame koncerte kovo 14 d. Lietuvių Namuose.

* BROLIAI ALKEVIČIAI, statybos medžiagų sandėlio "Alka" savininkai, Lietuvių Namų steigui uždengti paaukavo visą smulutą popierį vertės \$200.00.

* SOFIJA ir ANTANAS VAITONIAI, senosios kartos lietuviai, įstojo į Lietuvių Namų Draugiją ir įnešė \$100.

* ANTANAS SUKAUSKAS, SLA 200 kuopos pirmininkas, Dirvai paremti paaukojo \$10.00 ir žadąs ateityje dar remti.

A. Grinius

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Gera pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant

DOVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, UKRAINĄ IR T. T.

GAVĖJAS NIEKO NEMOKA.

TŪKSTANČIAI KLIENTŲ PATENKINTI.

VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI.

GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštos kokybės prekių prieinamomis kainomis.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

affiliated with PODAROGFTS, INC.

priima užsakymus DOVANŲ PAŽYMĖJIMAMS, automobiliams, šaldytuvams, televizijų aparatams, radijo transistoriams, magnetofonams (tape records) ir daug kitiems dalykams, taip pat BUTAMS savo giminiams ir draugams gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

45 WEST 45th STREET, NEW YORK, N. Y. 10036
Tel. (212) 245-7905

SKYRIAI:

New York, N. Y. 10003, 39 Second Avenue ---- Tel.: 254-5456
New York, N.Y., 10011, 135 W. 14 St. CH 3-2583
Brooklyn, N. Y. 11207, 2947 Fulton St. 647-6576
Brooklyn, N. Y. 11211, 370 Union Avenue 384-4952
Boston, Mass. 02118, 271 Shawmut Avenue 542-1767
Boston, Mass. 02127, 389 West Broadway 268-0068
Buffalo, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue 856-2674
Chicago, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue 278-6966
Chicago, Ill. 60608, 3333 S. Halsted Street 925-2737
Cleveland, Ohio 44134, 5879 State Road 884-1738
Irvington, N. J. 07111, 762 Springfield Avenue 372-4685
Irvington, N. J. 07111, 1082 Springfield Ave. 374-6446
Grand Rapids, Mich. 49504, 636-38 Bridge St. N.W. 458-2256
Hamtramck, Mich. 48212, 11333 Jos. Campau Ave. 365-5255
Hartford, Conn. 06114, Franklin Avenue 246-9274
Lakewood, N. J. 08701, 241 Fourth St. 363-8569
Los Angeles, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd. 261-2994
New Haven, Conn. 06519, 509 Congress Avenue 562-1446
Newark, N. J. 07106, 698 Sanford Ave. 373-8783
Passaic, N. J. 07055, 176 Market Street 472-6387
Paterson, N. J. 07505, 99 Main Street 274-6400
Philadelphia, Pa. 19122, 1214 N. 5th Street 763-4818
Pittsburgh, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street 481-2750
San Francisco, Calif. 94115, 2076 Sutter Street 346-1571
Waterbury, Conn. 06708, 905 Bank Street 756-6766
Worcester, Mass. 01610, 169 Millbury Street 798-2868
Youngstown, Ohio 44503, 309 W. Federal Street 743-0440

— SAVE AT —
Mutual Federal Savings and Loan

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILLINOIS 60608

Peter Kazanauskas, President

Tel. 847-7747

6%
PER ANNUM

ON SAVINGS CERTIFICATES
OF \$10,000. OR MORE.
2 YEAR MATURITY

Paid and
Compounded
Quarterly

5%
PER ANNUM

REGULAR
PASSBOOK
ACCOUNT

NOW INSURED TO \$20,000.

ELIZABETH

VASARIO 16-TOJI
ELIZABETH

Lietuvių Bendruomenės Elizabetho Apylinkė ruošia-si Tautos Šventės minėjimui, kuris prasidės vasario 14 dieną, vienuoliktos valandos pamaldomis Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje. Tuoju po Mišių, 12-tą valandą, visi persikelsime į Lietuvių Liberty Hall 269 Second St., Elizabeth, kur ir įvyks Lietuvos Nepriklausomybės 53-čių metų sukakties minėjimas. Trumpą kalbą apie tai, kur mes stovime ir kas toliau darytina, pasakys inž. Antanas Mažeika.

VASARIO 16-OSIOS MINEJIMAS CLEVELANDE

Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo 53 metų sukakties minėjimas įvyksta sekmadienį, vasario mėn. 14 d. sekančia tvarka:

Šv. Mišios: 10 val. Panelės Šv. Nesiliaujančios Pagalbos liet. parapijos bažnyčioje. Prieš Mišias, vėlavų pakėlimas parapijos aikštėje.

10:30 val. Šv. Jurgio liet. parapijos bažnyčioje. Mišių metu giedos LTM Čiurlionio Ansamblio vadov. muziko A. Mikulskio.

Iškilmingas minėjimas: 4 val. Panelės Šv. Nesiliaujančios Pagalbos liet. parapijos salėje.

Kalbas pasakys kongresmanas Wayne L. Hays ir Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkas dr. Kazys Bobelis.

Meninę dalį atliks Clevelando lituanistinių mokyklų Aukuro Ansamblio vadovaujamas muziko Alfonso Mikulskio su kanklių orkestru vadovaujamu p. Onos Mikulskienės ir Clevelando Vyrų Oktetas vadovaujamas Ryto Babicko.

Visos lietuvių organizacijos prašomos dalyvauti pamaldose ir minėjime su vėliavomis ir visi Clevelando ir apylinkių lietuviai kviečiami gausiai atsilankyti. Minėjimo metu bus renkamos aukos Lietuvos laisvinimo reikalams.

**ALT Clevelando
Skyriaus Valdyba**

PIETŲ SU KONGRESMANU HAYS

Skmadienį, vasario 14 d., 2 val. yra rengiami pietūs kongr. Hays pagerbimui. Pietūs įvyks Sheraton-Cleveland viešbutyje. Kaina \$10.00. Norintieji dalyvauti prašomi iki šio sekmadienio užsirašyti pas ALT skyriaus pirm. A. Pautienį tel. 371-4168.

• **DAR NEVĖLU** rezervuoti vietas į LSK Žaibo Klubo 20-mečio banketą, kuris įvyks šv. Jurgio parapijos salėje šį šeštadienį, vasario 6 d. 7:30 val. vak.

Dėl rezervacijų skambinkite K. Marcinkevičiui 371-4635.

A.A. DR. VINČA KOŽICA PRISIMINUS

A.A. Dr. Vincas Kozica

Sausio 21 d. suėjo metai, kaip Šv. Kazimiero kapinės Chicagoje priglaudė mums brangų lietuvių ir prietelių, medicinos gydytoją Vincą Kozicą.

Vellionis buvo gimęs 1909.V.16 Andriškių kaime, Žaliosios valsčiuje, Vlikaviškio apskr. ūkininkų šeimoje, kurioje augo 2 sūnūs ir 4 dukterys.

Vincas baigė Vilkaviškio Žiburio Gimnaziją ir Kauno Vytauto Didžiojo Universitetą medicinos f-tą (1936).

Kaip gydytojas dirbo Birštono kurorte ir Vytauto Didžiojo Universiteto klinikose. 1939 m. pabaigoje persikėlė į Vilnių į Raudonojo Kryžiaus ligoninę chirurgijos kliniką; vėliau, vokiečių okupacijos metu gydytojavo Šv. Jokūbo ligoninėje ir taip pat buvo Lukiškio kaštelio vyriausio gydytoju. 1942 m. perėjo į Universiteto klinikas Vilniuje iš kur su broliu Viktoru ir seserimis Ona ir Joana pasitraukė į Vokietiją.

Vokietijoje Magdeburge gilino žinias chirurgijoje pas prof. Toelle, vadovavo chirurgijos skyriui naujai įsteigtos DP ligoninės Heidelberge. Nuo 1946 m. apsigyveno Hanau ir dalyvavo stovyklos komitetoose, buvo tos stovyklos sanitarijos Inspektorius ir kartu gilino mokslus Goetes Universitete Frankfurte.

1949 m. atvyko į JAV ir apsisitojo pas mane Phila-

delphijoje. Pailsėjęs apsigyveno Chicagoje, kur vėliau atvyko jo brolis ir dvi seserys. Čia praktikuosi Chicago ir Oak Parko ligoninės ir ruošėsi valstybiniams gydytojo egzaminams. Čia ištyko jį nesėkmė. 1950 m. spalio mėn. ligoninėje užsikrėtė ir sunkiai susirgo plaučiais. Ilgokai gulėjo toje pačioje ligoninėje, o 1951 m. kovo mėn. atsigulė Chicago miesto sanatorijoje, kurioje išbuvo apie pusantros metų. Per tą laiką, pusėtinai vienišas pergyveno moralinį sukrėtimą: dar ne išlaikęs egzaminų, be pinigų ir be sveikatos. Juo tėviškai rūpinosi jo brolis Viktoras ir seserys Ona ir Joana. Bet jis prasisikolino gydytojams ir sanatorijai ir Emigracijos įstaiga norėjo grąžinti atgal į Vokietiją. Jis daug dėl to pergyveno ir nusiminęs man pasakojė, kaip pas jį nuvykau į sanatoriją. Jį išgelbėjo nuo išrašymo iš sanatorijos ir išvežimo į Europą vienas sanatorijos gydytojas, Lietuvos žydų kilmės ir viena amerikietė pasiūlydusi lab darybei seselė. Jis pažadėjo sveiko ir 1952 m. vasarą grįžo į namus pas brolį ir seseris, kurie gyveno patys mažame ir kukliame bute ir vėl tęsė studijas egzaminams kol pagaliau 1953 m. išlaikė valstybinius egzaminus Illinois ir Ohio valstijose.

Tų pačių metų rudenį išsisėmęs ir suvargęs, bet geresnėje nuotaikoje kaip pilnateisis gydytojas, atvyko pas mane į

PILĖNŲ TUNTO SKAUTŲ TĖVŲ KOMITETAS

maloniai kviečia visus į tradicinį

UŽGAVĖNIŲ BLYNŲ BALIŲ

1971 m. vasario 20 d., šeštadienį, 7:30 val. vakaro,

ŠV. JURGIO PARAPIJOS SALĖJE.

Linksma skautiška programa režisuojama p. Z. PECKAUS. Įvairiausi blynai ir kitoki užgavėnių valgiai. Baras. Šokiams groja J. PAŽEMIO orkestras.

Pelnas skiriamas skautų vasaros stovyk-

lai. Įėjimas, įskaitant vakarienę, 5 dol.; jaunimui 2 dol.

Bilietus platina ir stalus įvairaus dydžio grupėmis rezervuoja M. Puškorienė, telef. 486-8613 ir V. Urbaitis, telef. 761-6874.

jis buvo pavyzdingas gydytojas, vyras ir tėvas.

Gyvenimą jis turėjo sunkų. Gaila, kad Aukščiausias perjauną pašaukė pas save. Bet manau, kad jis tarnaudamas ir pasiūvesdamas kitiems, šį pasaulį paliko truputį tobulesnį ir geresnį. Ne vien žmonai, jo seserims, broliui, giminiams, jo artimiesiems ir bičiuliams, ir sūnams Rimui ir Algiiui bet ir, visoms ateinančioms kartoms jis bus gėrio žiburys, kurio šiais moderniais laikais taip pasigendama.

Edvardas Stepas

• **Apdraudos reikalais** geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• **Perkant ir parduodant** namus kreipkitės į Ed. Čapą — Capas Realty So., tel. 732-8242.

• **PIANISTAS ANDRIUS KUPREVIČIUS** atliks savo metinį fortepiono muzikos rečitalį Cleveland Music School Settlement salėje, š.m. vasario mėn. 9 d.

Programoje Bach, Mozart, Weber, Chopin, Faure ir Rachmaninoff kūriniai. Įėjimas laisvas.

Pradžią 8 val. vakaro.

• **Income Tax** pareiškimus pildo Ed. Čapas — tel. 732-8242.

• **Prieš atnaujindami** savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokesčių paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

**NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ**

JAU GALIT ATSIKVIESTI SAVO GIMINĖS IR DRAUGUS IŠ LIETUVOS Į AMERIKĄ

APMOKAMAS PATARNAVIMAS: Atkvieskit savo gimines jus aplankyti! Greitas mūsų teletype susisiekimasis su Maskva suteiks jums žinias apie kelionės paruošimą. Atsilankykite arba skambinkite mūsų įstaigai gavimui pilnų smulkmenų!

GROGER TRAVEL BUREAU

152 THE OLD ARCADE TELEF. 621-6036
CLEVELAND, OHIO 44114

SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Už įvairius taupymo sertifikatus moka

5 1/4% iki 6%

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gaus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

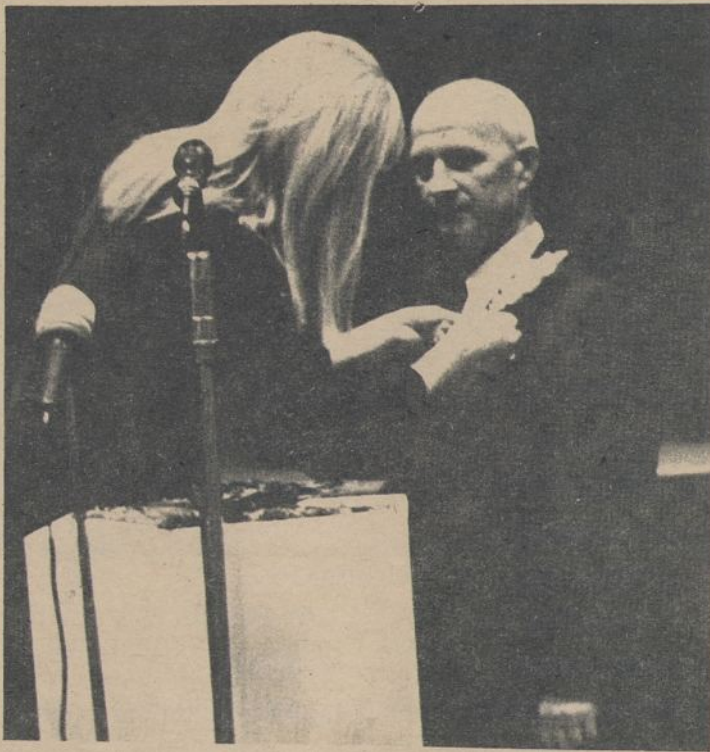
Chicago LSK Nerles moterų tinklinio komanda, kuri šį šeštadienį atvyksta į Clevelandą, dalyvauti Žaibo klubo dvidešimtmečio minėjime ir 1 val. p.p. Naujosios parapijos salėje rungsis su Žaibo moterų komanda. Nuotraukoje pirmoje eilėje iš kairės: J. Gilytė, R. Župsnytė, A. Ružėnaitė, Antroje eilėje: I. Skirytė, N. Stončiūtė-Vostal, R. Yerkes, I. Šnekytė, A. Sabalaitė ir K. Rukuižaitė.

Z. Degučio nuotrauka

A.a. dr. Vincą Kozicą pažinojau gerai, nes buvom atviri draugai. Matėmės šviesiomis ir taip pat tamsiomis tremties valandomis. Nežinau ar aš daviau jam, ką aš galėjau duoti, bet jis man daug davė, papildydamas mano, žmonos ir sūnaus gyvenimą. Tai buvo ramiai, giliai patriotinė, pasiūventusi kitiems ir draugiška asmenybė. Lietuvoje būdamas dar jaunas gydytojas, visad buvo kuklus, atvira, solidarus, su giedra nuotaika ir visad džentelmenas. Sunkiais lietuviams laikais, okupacijos ir tremties metais, buvo draugiškas, visad pasiūsojęs gydyti ir patarnauti kitiems, neklausdamas ir nereikalaudamas atlyginimo. Nelaimės ir ligos metu, būdamas giliai tikintis katalikas, su mistine kantrybe, mažai kam besiskusdamas, ramiai kentėjo ir laukė šviesesnio rytaus. Nuolat palaikydamas ryšį, mačiau koks

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Lietuvių Tautinio Akademinio Sambūrio pirm. K. Kasakaitiui, vieny iškilnių metu segamas ažuolo lapas už Sambūrio paramą Institutui.

1000 DOLERIŲ PEDAGOGINIAM LITUANISTIKOS INSTITUTUI

Lietuvių Tautinis Akademinis Sambūris Chicagoje, kuriam šiuo metu pirmininkauja Kazys Kasakaitis, šių metų pradžioje Pedagoginiam Litanistikos Institutui įteikė 1000 dolerių. Sambūrio vadovybės pareiškimu, skirtoji suma esanti 1970 metų parama Institutui.

Ši auka yra būdinga tuo, kad ji, kaip teko patirti, paskirta ne iš Sambūrio kasos, o sudaryta pavienių to Sambūrio narių asmeniniais pinigais. Po 100 dolerių šiam tikslui skyrė: Ignas Andrašiūnas, Karolis Drunga, dr. Antanas Kalvaitis, Kazys Kasakaitis, Jonas Našliūnas, Stasys Vaičius, Stasys Vidmantas, Vilius Žirgulevičius ir Juozas Žvynys. Po mažiau: Juozas Andrašiūnas, Jonas Grigaitis ir Mečys Simkus.

Tuos pinigus Institutas, susitaręs su Sambūrio vadovybe, sunaudos dr. Prano Skardžiaus kalbos mokslo darbo spausdinimo išlaidoms apmokėti. Tasai Skardžiaus darbas yra: "Ankstesnė ir dabartinė lietuvių bendrinės kalbos vartoseną". Knyga — praktinio po-

būdžio. Jau išspausdinta. Šiuo metu rišykoje.

Šia proga čia tenka pastebėti, jog L. T. Akademinis Sambūris Institutą pinigais remia jau ne nuo šiandien. Šį rėmimo darbą jis pradėjo 1963 m., padėdamas išleisti Prano Pauliukonio "Tautos istorijos mokymą" (istorijos metodiką, 250 dol.).

Nuo to laiko, be kitų dalykų, Sambūrio pinigais yra išleista dr. Jono Balio "Lietuvių liaudies pasaulėjauta tikėjimų ir papročių šviesoje" (2200 dol.) ir įgytas multiplikavimo aparatas (1500 dol.). Apskritai Sambūris ligi šiol Institutui jau yra paskyręs per 5000 dolerių. Todėl jis pagrįstai yra laikomas vienu iš pastoviausių ir stambiausių Instituto mecenatų, praktiškai palaikančių tos mokyklos gyvavimą. (dv)

DAR VIENAS SUVAŽIAVIMAS

Jau prabėgo 26 metai nuo Regensburgo — Scheinfeldo gimnazijos įsikūrimo. Tokią sukaktį reikėtų lyg ir paminėti. Pasitaiko gera proga. Juk suvažiuosime į Chicagoje rengiamą Dainų šventę liepos 3-5 dienomis. Susidaręs organizacinis ko-

mitetas (A. Rūgytė, J. Gudaitytė-Kerelienė, Al. Andriušaitytė-Likanderienė, M. Rimkus ir R. Rimkus) Dainų šventės proga kviečia ir Scheinfeldo gimnazijos mokinių ir mokytojų bei stovyklos gyventojų subūvimą-vakariene su šokiais.

Suinteresuoti prašomi skubiai pranešti savo adresus ir pageidavimus, kad būtų galima užsakyti salę ir išsiuntinėti platesnes informacijas. Registraciją tvarko A. Rūgytė, 6547 So. Washtenaw Ave., Chicago, Ill. 60629, J. Gudaitytė-Kerelienė, 6904 So. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60636 ir Al. Andriušaitytė-Likanderienė, 6556 So. Talman Ave. Chicago, Ill. 60629.

E. GAPUTYTĖS PARODA

Balzeko lietuvių kultūros muziejuje Chicagoje nuo vasario 1 iki 28 d. vyksta paroda Elenos Gaputytės tapybos ir skulptūros kūrinių.

E. Gaputytė, studijavusi Vokietijoje, Prancūzijoje ir Kanadoje, dabar gyvena Anglijoje, Londone, kur aukšt. mokyklose dėsto meno dalykus.

Chicagoje lietuvių mėlai kviečiami E. Gaputytės menininkės parodą aplankyti ir pasigrožėti dar nematytais vertingais meno kūriniiais, taipgi įsigyti jų.

Muziejus atidaras kas dieną nuo 1 iki 4:30 val. Įėjimas visiems laisvas, nemokamas.

• Kun. T. A. Bernatonis, penkis mėnesius važinėjęs po Ameriką ir Kanadą, vasario 3 d. grįžo į Vokietiją. Jis nuoširdžiai dėkoja visiems, kurie kelionėje globojo, vežiojo ir Vasario 16 gimnazijos bendrabučio statybai aukojo.

* NEW YORKO ALT SKYRIUI šiemet vadovauja tautininkai, kurie ir rūpinasi Vasario 16 dienos minėjimu. Pirminku yra Aleksandras Vakselis.

Vytautas Abraitis Lietuvos nepriklausomybės atstatymo sukakties proga kalbės per "Lietuvos Atsiminimų" radiją New Yorke, vasario 13 d., o Emilija Čekienė per "Laisvės Žiburio" radiją vasario 7 d.

LONG BEACH

LIETUVIŲ VEIKLA

Long Beach Lietuvių Klubo narių metinis susirinkimas įvyko sausio 16 d. Klubo pirmininkas V. Tamošaitis atidaręs susirinkimą perskaitė susirinkimo dienotvarkę. Vėliau perskaitęs sirgusių ir mirusių klubo narių sąrašą, prašė mirusius pagerbti atsistojimu. Padėkojo visiems dirbusiems prie rengimo Naujų 1971 m. su tikimui ir pristatė išrinktą naują klubo valdybą šios sudėties: pirm. Vytautas Tamošaitis, vicepirm. Jurgis Mikalonis, sekret. Stasys Jasutis, kasin. Anna Wallace, Fin. sekret. Dainys Mekišius. St. Jasutis perskaitė praėjo susirinkimo protokolą. Fin. sekret. D. Mekišius perskaitė Naujų Metų rengimo ir metinė apyskaitą. Kasin. A. Wallace pranešė klubo kasos piniginių stočių. Nutarė paaukoti 100 dol. Lietuvių Fondui padidinant įnašą iki 200 dol. Lietuvių Klubo nario mokesčių.

Spaudos parėmimui paaukojo po 10 dol. Drau-

LOS ANGELES LIETUVIAI KOVOJE DĖL SIMOKAIČIO GYVYBĖS

Vos pasklidus pirmosioms žinioms apie Vytauto Simokaičio nusmerkimą miriop ir jo nešėčios žmonos Gražinos nuteisimą sunkių darbų kalėjimo bausme, Los Angeles lietuviai sukilo energingam protestui prieš naują sovietinės barbarybės aktą.

Jungtiniame ALTos skyriaus ir Jaunimo tarybos susirinkime buvo išrinktas vykdomasis komitetas ir numatytas veiklos planas. Nutarta surengti vaikštynes, kreiptis į spaudą ir televiziją, į arkivyskupą ir į miesto burmistrą. Taip pat paskleisti peticijos lapelius. Gan gausus komitetas pasiskirs tės atskiromis veiklos sritimis.

Lapkričio 22 d. penktadienį, Jaunimo taryba spontaniškai suorganizavo vaikštynes su žvakėmis prie Muzikos centro, kur susirinko, greta jaunimo ir daugiau lietuvių. Dalyvavo apie 300 asmenų. Tai buvo išpuodingas reginys. Vaikštynės užtruko iki 11 val. nakties. Beapleidžią tetrus žmonės masiniai matė tą reginį, plakatus ir apie 1000 asmenų pasirašę pasiūlytas peticijas, prašydami pasigailėjimo Vytautui ir Gražinai Simokaičiams, kartu smerkdami SSSR kaip tautų ir žmonių kalėjimą. Vėliau visa eiseną nuvyko prie didžiulio Los Angeles Times redakcijos pastato, kur iškvieistas vienas iš redaktorių priėmė peticiją. Kitą dieną dienraštis parašė apie žvakių eiseną ir eisenos intenciją. Šiam parengimui puikiai vadovavo U. Kubilius, talinamas R. Žuko ir kelių kitų jaunuolių.

Peticijos pasisekimas pralenkė ir drąsiausias viltis. Numatoma gauti per dešimt tūkstančių parašų. Skubos keliu visa tai bus pristatyta atitinkamam Jungtinių Tautų skyriui.

Veiklos komiteto įgaliotas kun. R. Kasponis gavo audienciją pas Los Angeles arkivyskupą T. Manning. Čia jis buvo nepaprastai maloniai priimtas ir Arkivyskupas

gui, Dirvai, Naujiejioms, Lietuviai Amerikos Vakaruose, Sandarai, Lietuvių parapijos "Lietuvių Žinios" ir Lietuvių Radijo valandėlei. Lituanus žurnalui 16 dol. ir Palik ašaras Maskvoje knygą 4 dol. Long Beach miesto knygynui. Litanistikos mokyklai 25 dol., skautų stovyklos pirkimo fondui 25 dol. ir amerikiečių trims organizacijoms (vėžio ir kt.) 50 dol.

Nutarta minėti Nepriklausomybės atstatymo šventę vasario 27 d. 4 val vak. šeštadienį Woodman of the World Hall 11 W. Plymouth St. kam pas Long Beach Blvd. Po susirinkimo buvo vaisės paruoštos p.p. A. Morkienės ir P. Basiulienės. (dm)

UŽ AUKĄ 10 dol. Dirvai paremti, redakcija nuoširdžiai dėkoja.

asmeniškai davė platų Vyskupijos "press release", kuris tilpo vyskupijos oficioze The Tid-ing, turinčiame apie pusę milijonų skaitytojų. Taip pat šis Arkivyskupo raštas patiektas visiems Los Angeles laikraščiams. Šiame rašte rašoma:

Du pastarieji įvykiai atnaujina mūsų širdyse liūdesį ir ašaras, skirtas didvyriškai tautai. Šie įvykiai liečia privertiną išėmimą lietuvių jūreivio iš Pakrančių sargybos apsaugos, kur jis ieškojo azilio ir žiaurus, nehumaniškas nuteisimas, Sovietų Sąjungos skirtas jaunam lietuviui ir jo žmonai, kurie drįso siekti laisvės.

Šie įvykiai iškyla tam siuose šešėliuose iš didžiųjų mūsų laikų tragedijų, rodydami pavergimą ir prispaudimą išdidžios tautos, kuri nuolatmenamų laikų taikingai gyveno prie Baltijos krantų. Jų istorija kaip valstybės siekia trylikąjį šimtmetį. Jų kalba yra seniausia dabar Europoje. Jų modernioji nepriklausomybė buvo laimėta 1918 metais.

Lietuvos suverenumas ir nepriklausomybė buvo SSSR pripažinta 1920 metais taikos su tartimi, ir patvirtinta kitomis sutartimis 1926 ir 1939 metais. Slapta sutartis su Hitleriu sugriovė šias sutartis ir Sovietų Sąjunga jėga okupavo Lietuvą 1940 metais.

Mes visi galime atsiminti baisias masines deportacijas, kada daugiau 300,000 lietuvių buvo praryti Sibiro vergų darbo stovyklų. Mes taip pat atsimename, kad 30,000 lietuvių laisvės kovotojų buvo nužudyti besipriešinant sovietinei okupacijai. Iš tiesų tai yra tauta, kuri pažino Getsemaną, ir mes meldžiamės, kad pastarieji tiranijos atsitikimai pabudintų pasaulio nuomonę dėl sovietinės priespaudos.

Jeigu ta sąžinė gali būti prikelta ir jeigu atitinkama akcija rastųsi nutraukti vergiją nuo Lietuvos žmonių, mes atrastumėm šią valstybę pasirošusią ir norinčią būti laisvųjų pasaulio valstybių tarpe. Komunistų priespaudai nepavyko sugriauti Lietuvos religinio tikėjimo ir laisvės meilės. Ši tauta turi dvasios stiprybę siekti teisingumo, principų, atsidavimo Dievo malonei. Ir kol Lietuva turi, laisvas pasaulis ją palaiko, ir čia glūdi viltis.

Kaip matyti šis Los Angeles arkivyskupo pareiškimas sudėtas stebėtinai išsamiai ir su viso įvykio fono įvertinimu.

A. Skirius, komiteto pavestas išsamiau tekstu kreipėsi į Los Angeles burmistrą Samuel Yorty, prašydamas jo deklaracijos V. ir G. Simokaičių reikalui. Kreipinyje išdėstytos įvykio aplinkybės ir nusmerkimo barbarybė. Visad labai prielankus lietuviams burmistras paskelbė miesto deklaraciją.

Pirmadienį, 25 d. buvo motinų ir vaikų protesto vaikštynės prie Los Angeles Times. Čia susirinko apie 200 motinų su vaikais. Gausybė taiklių plakatų puošė grupę. Kai kurios moterys buvo su tautiniais rūbais. Vaikštynės patraukė plačiausios publikos dėmesį, nes tai viena iš judriausių didmiesčio vietų. Čia vėl masiniai žmonės pasirašinėjo peticiją. Atvyko reporterių ir televizijos atstovų. Vaikštynių ryšininke su TV reporteriais buvo Nida Brinkienė. Ji buvo tautiniuose rūbuose.

Už kelių valandų, vakarinių žinių programoje TV kanalais 5 ir 9 parodė šimtams tūkstančių "lietuvių motinų ir vaikų demonstraciją prie Los Angeles Times". Reportažuose buvo nuskaitas demonstracijos tikslas. Taip pat plačiai patiektas Nidos Brinkienės interviu su TV reporteriais. Ji pasakė, kad demonstracijos tikslas sukelti dėmesį vergijos slegiamai Lietuvai, kad pasaulis atidarytų į tai savo akis.

Gana negausinga Los Angeles lietuvių kolonija tiksliais, strategiškais manevrais Vytauto ir Gražinos Simokaičių įvyki pristatė bent milijonui losangeliečių, išsiuntė daugybę telegramų (organizacijų ir pavienių asmenų), priminė masių sąžinei Lietuvos ir jo žmonių tragediją ir siekį kovoti dėl laisvės.

Gautos labai palankios deklaracijos iš vyriausiojo žydų rabino Magnino ir metodistų vyskupo Kennedy.

Vykdomąjį komitetą sudarė: Ant. Mažeika, A. Gustaitis, R. Dabšys, J. Navickas, A. Skirius, A. Raulinaitis, dr. J. Jurkūnas, U. Kubilius, R. Žukas, B. Graužinis ir kt.

Report.

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Lietuvos Nepriklausomybės 53 metų sukakties iškilmingas paminėjimas Los Angeles mieste įvyks š. m. vasario mėn. 14 dieną (sekmadienį), 12:30 val. p. p. Mashall High School auditorijoje.

Minėjimas pradedamas iškilmingomis pamaldomis 10:30 iš ryto šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje skirtomis pagerbimui žuvusiems kovoje dėl LIETUVOS LAISVĖS.

Organizacijos kviečiamos dalyvauti su savo vėliavomis. Pagrindiniu kalbėtoju minėjime bus ryšinių Amerikos pakraščių atvykęs VLIKO atstovas Algirdas Kasulaitis.

Trumpą minėjimo programą išpildys šv. Kazimiero parapijos choro vyrų kvartetas, vadovaujamas A. Polikajčio ir tautinių šokių grupė, vadovaujama mokyto. O. Razutienės.

Minėjimą atidaryti kvieistas Lietuvos gen. konsulas dr. J. Bielskis, o sukalbėti invokaciją — šv. Kazimiero parapijos klebonas prel. J. Kučingis. Iškilmėse taip pat žada dalyvauti Pabaltijo Tautų kvietiti atstovai bei įtakingi Los Angeles miesto asmenys.

Amerikos Lietuvių Taryba, kuriai šiemet Los Angeles energingai vadovauja Antanas Skirius, rūpinasi visais su šiuo minėjimu susijusiais reikalais.